

Att få höra till: delaktig med hörselnedsättning

En enkätundersökning för att utveckla verksamheten för
föreningen HiA: Hörselskadade i arbetslivet rf

Maria Östman

Examensarbete för samhällspedagog (YH)-examen

Utbildningsprogrammet till samhällspedagog

Åbo 2018

EXAMENSARBETE

Författare: Maria Östman

Utbildning och ort: Samhällspedagog, Åbo

Handledare: Carolina Silin

Titel: Att få höra till: delaktig med hörselnedsättning – En enkätundersökning för att utveckla verksamheten för föreningen HiA – Hörselskadade i Arbetslivet rf

---

Datum: 31.5.2018

Sidantal: 37

Bilagor: 1

Abstrakt

Detta examensarbete är en enkätundersökning för att utveckla verksamheten hos uppdragsgivaren HiA - Hörselskadade i Arbetslivet rf. HiA är en förening för personer med hörselnedsättning och deras anhöriga och den arbetar med att öka delaktigheten hos personer med hörselnedsättning. Föreningen har idag 381 medlemmar i åldern 6-96.

Syftet med arbetet är att stöda HiA i att utveckla sin verksamhet så att den blir mer givande för medlemmarna och bättre svara mot deras behov. Målet är att genom en enkätundersökning ta reda på vad föreningen ska fokusera sitt arbete på för att utveckla sin verksamhet, och på så vis hjälpa och stöda målgruppen på bästa sätt med de resurser som finns till förfogande. Den teoretiska referensramen till arbetet behandlar delaktighet, gemenskap och kommunikation.

Målgruppen för enkäten är personer med hörselnedsättning och/eller medlemmar i HiA. Enkäten som innehåller både öppna och slutna frågor, delades ut i pappersform samt i elektronisk form som delades via Facebook och e-post till föreningens medlemmar. Totalt deltog 208 personer i undersökningen. Resultatet visar att HiA är en betydelsefull förening där gemenskap med likasinnade samt spridning av information är det som uppskattas mest. Det finns plats för utveckling av verksamheten, bl.a. finns det behov av mer information om hörsel och mer verksamhet i södra Finland. Därtill kunde HiA arbeta mer på sin marknadsföring via sociala medier för att nå ut till fler människor.

Språk: Svenska

Nyckelord: Delaktighet, gemenskap, kommunikation,
hörselnedsättning, föreningsverksamhet

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Maria Östman

Koulutus ja paikkakunta: Yhteisöpedagogi, Turku

Ohjaaja: Carolina Silin

Nimike: Joukkoon kuuluminen: osallisena kuulovammasta riippumatta – Tutkimus HiA-yhdistyksen toiminnan kehittämiseksi

---

Päivämäärä: 31.5.2018

Sivumäärä: 37

Liitteet: 1

Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on kehittää toimeksiantajan HiA:n toimintaa. HiA – Hörselskadade i Arbetslivet rf, on yhdistys joka toimii työssäkäyvien kuulovammaisten henkilöiden sekä heidän läheistensä tukena. Yhdistys tekee myös työtä edistääkseen kuulovammaisten osallisuutta. Jäseniä on tänä päivänä 381 iässä 6-96.

Työn tarkoitus on tukea HiA-yhdistystä heidän toimintansa kehittämisessä niin, että toiminta olisi palkitsevampaa jäsenille ja vastaisi paremmin heidän tarpeisiinsa. Tavoitteena on kyselyn kautta selvittää mihin yhdistyksen tulisi keskittyä kehittääkseen toimintaansa ja siten auttaa ja tukea kohderyhmää parhaalla mahdollisella tavalla, käytettävissä olevien resurssien avulla. Opinnäytetyön tietoperusta koostuu osallisuudesta, yhteisöstä ja viestinnästä.

Kyselyn kohderyhmä on henkilöt joilla on kuulovamma ja/tai ovat HiA-yhdistyksen jäseniä. Kysely jaettiin kohderyhmälle paperiversiona ja sähköisessä muodossa Facebook sivustolla, ja sähköpostin kautta yhdistyksen jäsenille. Tutkimukseen osallistui yhteensä 208 henkilöä. Kyselyssä oli sekä monivalinta - että avoimia kysymyksiä. Tulos osoittaa että HiA on merkityksellinen yhdistys jossa yhteisöllisyys ja tiedon levittäminen ovat eniten arvostettuja. Yhdistyksen toimintaa voisi kehittää muun muassa antamalla lisätietoa kuulemisesta ja lisäämällä enemmän toimintaa Etelä-Suomessa. Lisäksi HiA voisi työskennellä enemmän markkinoinnissaan sosiaalisen median avulla tavoittaakseen lisää ihmisiä.

Kieli: Ruotsi

Avainsanat: osallisuus, yhteisöllisyys, viestintä, kuulovamma, yhdistystoiminta

---

BACHELOR'S THESIS

Author: Maria Östman

Degree Programme: Degree Programme in Youth Work and Civic Activity, Turku

Supervisor: Carolina Silin

Title: To belong: Participation with hearing impairment – A survey to develop the activities of the association HiA – Hörselskadade i Arbetslivet rf

---

Date: 31.5.2018

Number of pages: 37

Appendices: 1

Abstract

This bachelor's thesis conducts a survey to develop the activities of the association HiA - Hörselskadade i arbetslivet rf. HiA is an association for people with hearing impairment and their relatives and works to increase participation of people with hearing impairment. The association currently has 318 members aged 6-96.

The aim of the thesis is to support HiA in developing its activities to make it more rewarding for its members and better respond to their needs. The goal is to use a questionnaire to find out what the association is going to focus on in order to develop its activities, and thus assist and support the target group in the best possible way with the resources available. The theoretical frame of reference for the work deals with participation, community and communication.

The target group of the survey is people with hearing impairment and/or members of HiA. The questionnaire containing both open and closed questions, was distributed in paper form as well as in electronic form and shared via Facebook and email to the members of the association. A total of 208 people participated in the survey. The result shows that HiA is a significant association where community with like-minded as well as dissemination of information is the most appreciated. There is room for development of the activities, e.g. there is a need for more information on hearing and more activities in southern Finland. In addition, HiA could focus on its marketing via social media to reach out to more people.

Language: Swedish

Key words: Participation, community, communication, hearing impairment, association

---

Jag hör inte så bra

Att inte höra,
är att inte veta
vad de andra hör.

Att inte höra,
vad de andra hör
är att inte veta.

Att inte veta
vad de andra hör,
är inte roligt.

Att inte veta
vad för roligt
de andra hör...

Det är att vara
hörselskadad.

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Syfte och mål.....	2
1.2	Disposition	2
2	Om uppdragsgivaren.....	3
3	Teoretisk bakgrund	5
3.1	Gemenskap.....	5
3.2	Delaktighet.....	6
3.3	Delaktighetsmodell	7
3.4	Att leva med hörselnedsättning.....	10
3.5	Hörselnedsättningens påverkan på sociala relationer	11
3.6	Kommunikationsaspekter	12
4	Metod och tillvägagångssätt.....	15
4.1	Utformning av enkäten.....	15
4.2	Målgruppen.....	17
5	Resultat och tolkning.....	18
5.1	Bakgrundsfrågor.....	18
5.2	Frågor om hörapparat användning.....	21
5.3	Frågor för HiA-medlemmar.....	26
6	Slutdiskussion	34
7	Källförteckning	36

Bilagor

Bilaga 1	Enkät
----------	-------

1 Inledning

15 % av Finlands befolkning har hörselnedsättning (Andersson, 2009). 15 % betyder att det är en av våra vanligaste folksjukdomar. 15 % betyder att det handlar om ett funktionshinder som berör oss alla på ett eller annat sätt. Trots detta är det ett funktionshinder som sällan lyfts fram.

För en person med normal hörsel kan det vara svårt att sätta sig in i hur det är att leva med en hörselnedsättning. Därför vill jag med detta arbete lyfta fram en målgrupp som sällan syns trots dess stora utsträckning, och genom detta ge en ökad förståelse för målgruppen.

Föreningen HiA- Hörselskadade i Arbetslivet rf grundades 2009 eftersom grundarna ansåg att det behövdes en förening för personer med hörselnedsättning i arbetsför ålder och unga vuxna. HiA är en aktiv förening som på många olika sätt arbetar för personer med hörselnedsättning och deras anhöriga. Föreningen har under sina levnadsår åstadkommit en hel del och strävar efter att utveckla verksamheten. HiA arbetar för att öka delaktighet hos personer med hörselnedsättning och föreningens styrelse önskade en enkätundersökning för att ta reda på vad medlemmarna önskar och saknar för att kunna utveckla sin verksamhet.

Styrelsen önskade även inrikta en del av enkäten på om hörapparat användare är nöjda med sina hörapparater för att ta reda på om detta är en verksamhet som föreningen behöver satsa mer resurser på. Styrelsen har nämligen en upplevelse av att många personer inte är nöjda med sina hörapparater, inställningen av apparaterna, och/eller har fått bristande information angående hörapparater. Denna upplevelse bottnar i att personerna som sitter i föreningens styrelse samt föreningens hörselrådgivare har fått höra berättelser från många personer som har haft problem med sin hörapparat. Kommunikation är en förutsättning för social interaktion och därför är det viktigt för personer med hörselnedsättning att de får hörapparater som hjälper dem höra bättre så att de kan kommunicera bättre. Om man inte hör är risken stor att man drar sig undan sociala sammanhang och inte upplever att man har möjlighet att vara delaktig.

Eftersom jag själv växt upp med en familjemedlem med hörselnedsättning och därför själv också varit aktiv i föreningen HiA, ville jag gärna hjälpa föreningen med deras arbete. Om jag på något sätt med mitt arbete kan öka förståelsen för målgruppen hos någon och samtidigt

vara till nytta för en ideell förening för att hjälpa och stöda personer med hörselnedsättning så vill jag göra det.

1.1 Syfte och mål

Syftet med arbetet är att stöda HiA i att utveckla sin verksamhet så att den blir mer givande för medlemmarna och bättre svara mot deras behov. Målet är att genom en enkätundersökning ta reda på vad HiA ska fokusera sitt arbete på för att utveckla sin verksamhet, och på så vis hjälpa och stöda målgruppen på bästa sätt med de resurser som finns till förfogande. Frågeställningen för arbetet lyder: Vad kan HiA utveckla i sin verksamhet för att på bästa sätt hjälpa och stöda sina medlemmar?

1.2 Disposition

I detta kapitel kommer jag att beskriva arbetets disposition. Först kommer jag att presentera uppdragsgivaren, HiA-Hörselskadade i Arbetslivet rf, för att ge bakgrundsinformation om föreningen. Därefter kommer jag att ta upp den teoretiska referensramen för arbetet. De teorier jag har valt att använda berör delaktighet, gemenskap och kommunikation. Jag kommer även att ta upp hur det är att leva med en hörselnedsättning och hur det påverkar sociala relationer. Det efterföljande kapitlet kommer att behandla metoden jag valt att använda för undersökningen. Därefter kommer jag göra en sammanställning av undersökningens resultat. Arbetet avslutas med en diskussion kring undersökningen och teorin samt utvecklingsförslag för föreningen.

2 Om uppdragsgivaren

Uppdragsgivaren för detta arbete är föreningen HiA - Hörselskadade i Arbetslivet rf. Föreningen HiA grundades 10 juni 2009 och blev en registrerad förening 1 oktober 2009 (HiA - Hörselskadade i Arbetslivet, u.å.). Styrelsen består av ordförande, viceordförande, kassör, sekreterare samt fem övriga styrelsemedlemmar. Eftersom det är viktigt för föreningen att finnas till för personer i arbetslivet och studielivet så består styrelsen både av personer i övre medelåldern och unga vuxna/ungdomar. I föreningens stadgar står det: "Föreningens syfte är att arbeta för ett samhälle där hörselskadade kan vara fullt delaktiga i arbetsliv, studier, kultur och politik." (HiA - Hörselskadade i Arbetslivet rf, 2009). I stadgarna står även att föreningen ska sprida kunskap om hörselskadade och hörselskador. Den ska även finnas till som en mötesplats som erbjuder medlemmarna råd, stöd och gemenskap samt hålla sig uppdaterad om aktuell teknik och forskning för hörselskadade.

HiAs ordförande Siw Östman berättar om föreningens uppkomst (personlig kommunikation 17.4.2018). Föreningen uppstod eftersom grundarna ansåg att det saknades hörsselföreningar som fokuserade på personer i arbetsför ålder och unga vuxna. De flesta hörsselföreningar fokuserar sin verksamhet på pensionärer. När föreningen grundades riktades verksamheten just till personer i arbetsför ålder och unga vuxna, dvs. i åldern 20-60. Men föreningen växer hela tiden och personer i alla åldrar vill bli medlemmar, från barn till pensionärer. I och med detta har föreningen övervägt att byta namn till HiA - Hörsselförening i aktiv ålder. När HiA grundades år 2009 hade föreningen 4 medlemmar, år 2018 har föreningen 381 medlemmar i åldern 6-96.

Östman redogör även för HiAs verksamhet (personlig kommunikation, 17.4.2018). HiAs verksamhetsområde är hela Svenskfinland men de flesta aktiviteter sker i Vasatrakten eftersom de flesta medlemmar är från Österbotten. Föreningen har en varierande verksamhet. Den arbetar med att sprida information om hörsel. Detta görs via informationstillfällen /föreläsningar om hörsel vid olika föreningar, skolor och för vårdpersonal, t.ex. vid Novia och Folkhälsan. Den ger ut informationstidningen *Hör Hit!* och ordnar föreläsningar med olika professorer och audionomer från Sverige. Föreningen ordnar även personlig hörselrådgivning i samarbete med Folkhälsan. HiA försöker vara a jour med ny teknik och föreningen lånar även ut olika hjälpmedel. HiA har även arbetat med att försöka förbättra ljudmiljön på olika platser. Många offentliga platser har T-slinga, men de fungerar inte alltid.

Därför har HiA hjälpt till att testa t-slingorna på Wasa Teater, Kuula institutet, Folkhälsan i Vasa och Korsholms kulturhus. HiA har uthyrning av t-slinga och kan hjälpa företag att förbättra sin ljudmiljö genom att ge tips samt hjälpa till att få kontakt med företag som säljer t-slingor och ljuddämpande hjälpmedel.

Utöver detta ordnar HiA många olika former av sociala aktiviteter som t.ex. ridläger för barn, ungdomsträffar, caféträffar och teaterresor. En viktig verksamhet för föreningen är guldhelgen. Guldhelgen är riktad till personer med hörselnedsättning samt deras anhöriga. Där träffas medlemmar i olika åldrar för att umgås, byta erfarenheter och delta i program med föreläsningar och aktiviteter. HiA vill också att de anhöriga ska vara delaktiga i föreningen, eftersom en hörselnedsättning även påverkar människorna i ens omgivning. Därför ordnar HiA också t.ex. kurser i tecken som stöd för att hjälpa med kommunikationen.

3 Teoretisk bakgrund

Som teoretisk referensram för detta arbete har jag valt teori om gemenskap och delaktighet. Jag har valt att behandla dessa ämnen för att lyfta vikten av sociala relationer och känslan av att vara delaktig. Jag kommer börja med teorier som beskriver begreppen gemenskap och delaktighet samt Szönyi och Söderqvist Dunkers delaktighetsmodell. Efter detta tar jag upp hur det är att leva med hörselnedsättning och hur det påverkar sociala relationer. Till sist redogör jag för Danermarks aspekter på kommunikation.

Vad gäller delaktighet har jag i detta arbete valt att endast fokusera på den sociala formen av delaktighet. Elvstrand (2009, 14) beskriver social delaktighet som att vara med i en grupp-gemenskap. Det handlar om tillhörighet och relationer. Hon beskriver politisk delaktighet som att vara med i beslutsfattande och möjlighet till inflytande. Roos och Fischbein (2006, 15) anser att en person med en funktionsnedsättning har större risk att bli sedd som avvikande, att marginaliseras och att särbehandlas inom olika områden. Detta påverkar personens möjlighet att vara delaktig och påverka i olika sammanhang på individ-, grupp-, organisations- och samhällsnivå.

3.1 Gemenskap

Cederlund och Berglund (2017, 13-14) definierar begreppen gemenskap, delaktighet och meningsfullhet. Gemenskap innebär en persons subjektiva upplevelse av att vara delaktig i en gemenskap och känna tillhörighet till den. Det finns många olika former av gemenskaper, t.ex. familj, vänner, kollegor, föreningar men det kan också vara bara känslan av att förenas med andra i gemensamma intressen och uppleva tillhörighet. Delaktighet i gemenskaper innebär hur personer uppfattas av andra och hur det kan påverka den enskilda personen. Det innebär också att ha möjligheten att påverka gemenskapens normer och värderingar. Delaktighet och tillhörighet till gemenskaper innefattar relationer som går att påverka och att erhålla erkännanden från andra människor. Cederlund och Berglund anser att meningsfullhet innebär en enskild persons värdering av att förändra sin livssituation men beskriver det också som en förutsättning för motivation.

Cederlund och Berglund (2017, 182-183) tar upp ett individualiserat samhälles påverkan på gemenskaper. Har gemenskapens betydelse minskat i vårt individualiserade samhälle? De anser dock att användandet av sociala medier som t.ex. Facebook, tyder på att det ändå är

viktigt för människor att ingå i olika gemenskaper, eller framförallt har ett behov av att ingå i olika gemenskaper. Vidare anser de att begreppet gemenskap ingår i begreppet socialt kapital som innefattar social sammanhållning, social integrering och betydelsefulla personer i ens omgivning. Enligt Cederlund och Berglund (2017, 193) innebär att vara en del av en gemenskap att ha människor i sin omgivning som bryr sig om en vilket kan öka känslan av en meningsfull tillvaro. Det kan även innebära delaktighet i föreningar och fritidssysselsättningar. Cederlund och Berglund (2017, 184) tar upp något de benämner tillhörighetsgemenskap. Tillhörighetsgemenskaper är sådana gemenskaper som direkt riktar sig mot andra personer, t.ex. familj, vänner och intresseorganisationer. Dessa gemenskaper ingår i uttrycket socialt nätverk. Att ingå i olika sociala nätverk är ett grundläggande mänskligt behov.

3.2 Delaktighet

Molin (2004a, 61) analyserar begreppet delaktighet. Han anser att delaktighet kan betyda att ha del i något, såsom en social gemenskap, en aktivitet eller uppgift. Att vara del i lösandet av en uppgift kan ge en känsla av tillhörighet som kan vara en viktig del av delaktigheten. Delaktighet kan också definieras som en aktiv medverkan och medansvar, vilket kan ses som att delaktighet kräver en interaktion mellan människor eller företeelser. Molin (2004b, 45) anser att tillhörighet är en viktig del av delaktigheten. Att ha en känsla eller en upplevelse av att tillhöra något ger en subjektiv syn på delaktighet.

Molin (2004b, 59) anser vidare att en definition av delaktighet inte bara kan utgå ifrån individens egenskaper, dvs. om personen är aktiv och engagerad eller inte. Ett sådant perspektiv på delaktighet kallar han för individualistisk eller intrapersonell delaktighet. Han anser att delaktighet också handlar om vad som sker mellan individen och omgivningen. Omgivning i detta fall innebär de sociala aktörer som individen möter i olika sammanhang samt i någon mån den fysiska miljön som samspelet uppstår i. Detta kallar Molin för interaktionistisk eller interpersonell delaktighet. Han poängterar att både objektiva och subjektiva dimensioner av begreppet borde ingå i en generell definition av delaktighet.

3.3 Delaktighetsmodell

Szönyi och Söderqvist Dunkers (2015, 15-29) presenterar en delaktighetsmodell med sex aspekter: tillhörighet, tillgänglighet, samhandling, erkännande, engagemang och autonomi. Dessa aspekter innefattar både sådant som är observerbart av andra och sådant som upplevs av individen själv. Tillhörighet, tillgänglighet och samhandling räknas som de mer objektiva aspekterna medan erkännande, engagemang och autonomi ses som mer subjektiva aspekter. Se Figur 1.

Tillhörighet definieras enligt delaktighetsmodellen som att man har rätt att ingå i ett sammanhang. Det handlar om en formell tillhörighet.

Tillgänglighet är en viktig aspekt av delaktigheten eftersom den påverkar de andra aspekterna i stor utsträckning. En aktivitet måste vara tillgänglig för att man ska kunna samspela med andra människor, vara engagerad, ta egna beslut och bli sedd. Szönyi och Söderqvist Dunkers delar upp tillgänglighet i tre delar: fysisk tillgänglighet, tillgängligt meningssammanhang och tillgängligt sociokommunikativt samspel. Brister i den första kan vara lätt att upptäcka medan brister i de två senare kan vara svårare att upptäcka. De tre delarna hänger ihop och går delvis in i varandra men det finns också skillnader mellan dem som bör lyftas fram.

Fysisk tillgänglighet handlar om miljön; orientering, platser, teknisk utrustning, hjälpmedel. Det måste finnas fysiskt tillgängliga miljöer för att kunna skapa/upprätthålla sociala relationer. En hög grad av fysisk tillgänglighet ger förutsättningar för samhandling, erkännande, engagemang och autonomi vilket leder till ökad delaktighet. Genom fysisk tillgänglighet kan man skapa förutsättningar för de andra två delarna av tillgänglighet.

Tillgängligt meningssammanhang innebär att man förstår meningen med det som sägs, det som händer och syftet med en aktivitet. T.ex. kan en funktionsnedsättning göra att man uppfattar meningssammanhanget annorlunda. Därför kan aktiviteter behöva anpassas så att alla deltagare har tillgång till meningssammanhanget. Om meningssammanhanget är otillgängligt för personen kommer det leda till bristande engagemang och samhandling vilket i sin tur leder till låg grad av delaktighet.

Sociokommunikativ tillgänglighet innebär att språk, koder och regler ska vara förståeliga. Men sociala regler kan vara komplicerade. Omedvetet lär vi oss många oskrivna regler och

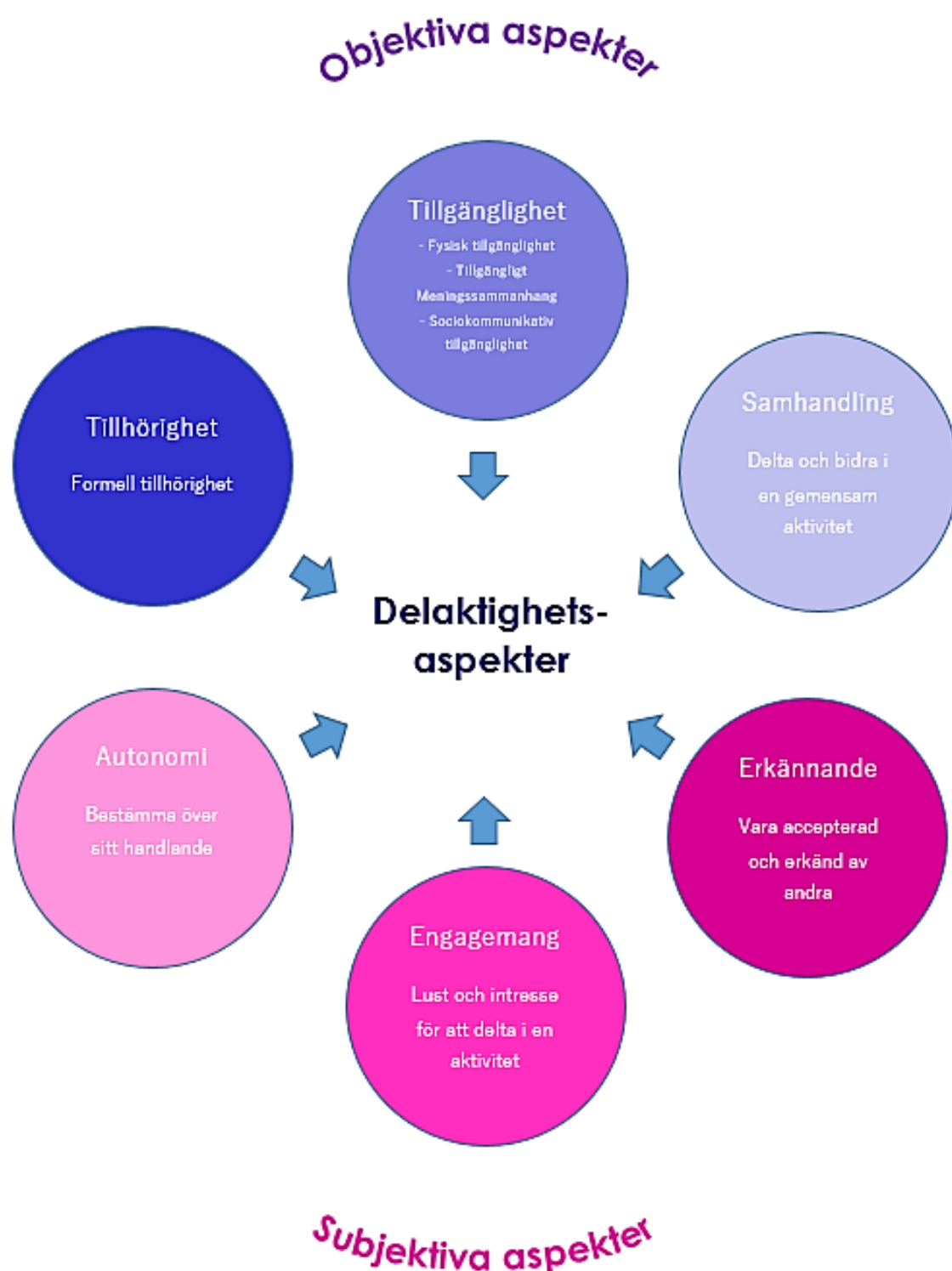
våra kulturella normer skapar olika förväntningar på den sociala samvaron. Sociokommunikativ tillgänglighet handlar också om att den kommunikativa tekniken skall vara tillgänglig, dvs. tal, icke-verbal kommunikation eller teckenspråk. Det är viktigt att det som kommuniceras kan delas av alla för att alla ska kunna få uttrycka sig, bli lyssnad till och ha möjlighet till inflytande. Detta ökar graden av delaktighet och därför måste sammanhanget och det som kommuniceras vara tillgängligt för alla. Om situationen har låg grad av sociokommunikativ tillgänglighet påverkar det möjligheten till samhandling och erkännande negativt vilket leder till låg grad av delaktighet.

Den sista av de mer objektiva aspekterna av delaktighet är samhandling. Som det låter så betyder samhandling att två eller flera personer deltar i samma handling, dvs. man gör något tillsammans med någon annan. Man behöver inte göra samma sak som den andra, man kan medverka på olika sätt och i olika omfattning. Dock är aktivitetens tillgänglighet och andra människors erkännande viktigt för möjligheten till samhandling. Att delta i samma handling är viktigt för att känna att man är en del av gruppen.

De mer subjektiva aspekterna av delaktighet är erkännande, engagemang och autonomi. Erkännande innebär omgivningens syn på personens närvaro i en aktivitet, dvs. andra människors subjektiva syn på individen.

Engagemang är något individen upplever själv. Man kan inte kräva engagemang av någon annan, men man kan påverka individers engagemang genom att skapa goda förutsättningar t.ex. genom tillgänglighet och möjlighet till samhandling. Även bemötande av andra påverkar en individs engagemang. Om man inte blir erkänd av andra och utesluts så avtar engagemanget hos individen. Engagemang påverkas alltså i stor utsträckning av tillgänglighet, samhandling och erkännande.

Den sista aspekten i delaktighetsmodellen är autonomi. Autonomi innebär självbestämmande, dvs. individens möjlighet att själv bestämma och ha inflytande över vad man gör, hur man gör det och med vem man gör det. Hög grad av tillgänglighet ökar förutsättningarna för autonomi och därmed delaktighet.

Figur 1. De sex aspekterna som Szönyi och Söderqvist Dunkers presenterar i delaktighetsmodellen.
(Szönyi & Söderqvist Dunkers, 2015, 13)

3.4 Att leva med hörselnedsättning

Axelsson (refererad i Berenstaaf et al., 1995) redogör för hörselns tre dimensioner. Den första dimensionen är att hörseln är känslig. Det innebär bl.a. att man kan skilja på svaga och starka ljud, man kan känna igen olika röster på bara några få ord och man kan lokalisera ljud och avgöra ljudens riktning på långa avstånd. Den andra dimensionen handlar om att hörseln är känslomässig. Det ger en bra känsla att kunna höra, lyssna till och samtala med sina anhöriga och vänner. Det ger en bra känsla att kunna höra skratt, fågelsång och lyssna på musik. Det ger även en bra känsla att kunna höra tystnad. Den sista dimensionen handlar om att hörseln är social. Det innebär att du kan lyssna och prata, dvs. kommunicera med andra. Tonfall och andra auditiva tecken kan vara viktigare än orden som sägs. Hörseln är det viktigaste sinnet för sociala relationer, det hjälper dig att lära känna människor och det är det viktigaste sinnet för inläring.

Knutsson (1993, 17) tar upp hur det är att kommunicera när man har en hörselnedsättning. En person med hörselnedsättning kan använda sig av tal till andra ganska bra, men det är svårare att ta emot vad andra personer säger. Detta gör att det lätt uppstår missförstånd. Alla de situationer som kräver att man genom hörseln ska ta emot och tillgodogöra sig information blir störda. Många personer med hörselnedsättning klarar av ordnade samtal i lugna miljöer, som ett samtal mellan två personer. Om det däremot ingår fler personer i samtalet, blir det "mänskliga oljudet" ofta störande. Det krävs att bara en person pratar åt gången. Kullman (2009, 24) tar också upp att det är svårt för en person med hörselnedsättning att uppfatta tal i stora sällskap, men också i andra miljöer med mycket bakgrundsljud som t.ex. sorl eller bullriga miljöer. Detta kan leda till en känsla av utanförskap.

Knutsson (1993, 17) tar vidare upp småpratet. Småpratet som för oss människor är så viktigt, är svårt för en person med hörselnedsättning att uppfatta och vara delaktig i. På grund av detta kan man känna sig utanför och uppleva att man är "socialt döv". Småpratet mellan människor är viktigt eftersom man i kontakten med andra människor blir sedd och bekräftad och får en uppfattning om vem man är. En person som är hörselskadad från födelsen har ingen erfarenhet av att ha normal hörsel. Samtidigt som hen lever i en omgivning av vänner och familj som inte har någon erfarenhet av hur det är att vara hörselskadad. En del hörselskadade väljer att använda teckenspråk eftersom en person med hörselnedsättning då

inte behöver känna sig handikappad. Det kräver dock att alla i sällskapet använder teckenspråk så att man inte går miste om småpratet. Det finns också andra sätt att hantera sociala situationer, t.ex. genom att använda olika hörseltekniska hjälpmedel eller använda personliga lösningar såsom att själv styra samtalet eller att undvika sådana sociala situationer som man vet att man inte klarar av. Berenstaaf, Lyche och Wiik (1995, 10) betonar vikten av att höra alla små ljud för upplevelsen av omgivningen och att höra alla små nyansskillnader i talet. Detta är saker som man kanske lägger märke till först när man drabbas av en hörselnedsättning.

Kullman (2009, 12, 20-21, 42) för fram att hörselskada är ett osynligt funktionshinder, dvs. ett funktionshinder som är svårt att upptäcka med ögat. Det kan påverka hur personen själv upplever sitt funktionshinder, t.ex. kan det vara svårt att visa att man behöver hjälp. Ofta finns det stor okunskap i omgivningen vad gäller hjälpmedel som krävs för att åtgärda dolda funktionshinder. Genom detta kan personer ofta uppleva begränsningar på grund av brist på stöd och tillgänglighet i samhället. Omgivningens okunskap om hörselnedsättningar kan resultera i ett dåligt bemötande. Det är vanligt att personer med hörselnedsättning har en upplevelse av att inte bli förstådd eller att bli förbisedd i olika situationer. Personer med osynliga funktionshinder hamnar ofta i situationer där man måste överväga om man ska informera om sitt funktionshinder eller låtsas som ingenting. Många personer med hörselnedsättning undviker situationer där det finns en risk att de blir betraktade som annorlunda eller där de kan bli missförstådda, vilket i förlängningen leder till att man isolerar sig. Berenstaaf et al. (1995, 52) och Kullman (2003, 54) poängterar att en hörselskada inte bara påverkar den som har hörselskadan utan alla i personens närhet påverkas. De lyfter upp vikten av att alla hjälper till och försöker sätta sig in i hur det är att ha en hörselskada, så att personen ska ha möjlighet att leva ett så fullvärdigt liv som möjligt.

3.5 Hörselnedsättningens påverkan på sociala relationer

Kullman (2009, 20-21, 37) för fram att relationer och social interaktion med andra människor i sin omgivning har en stor betydelse i varje människas liv. Att ha kontakt med andra människor aktiverar oss och ökar vårt välbefinnande. Olika sociala aktiviteter stimulerar och förbättrar vår livskvalitet. När man lever med en hörselnedsättning är det extra viktigt att ha ett stabilt socialt nätverk för välbefinnandets skull. Man upplever ofta utanförskap och begränsningar på grund av sitt funktionshinder. Det är vanligt att känna frustration och

uppgivenhet och svårigheter i sociala sammanhang. Detta kan leda till att de sociala kontakterna påverkas negativt eller helt upphör på grund av att personen isolerar sig från omgivningen.

Sjödin (2003, 6) anser att ha en hörselnedsättning innebär en ständig ansträngning. För en person med hörselnedsättning är det inte så avkopplande att umgås och diskutera med vänner som det borde vara. Man kan bli så trött att man behöver dra sig undan. Detta kan personen uppleva som ett misslyckande. Sjödin (2003, 6, 17) lyfter fram att träffa andra i samma situation, att inse att man inte är ensam, ger en känsla av att få höra till. Tillsammans med andra blir man stark och vågar ställa krav. Att vara i kontakt med andra i samma situation är betydelsefullt för att kunna hitta sin identitet och stärka sitt självförtroende. Som hörselskadad får man uppleva bekymmer, missförstånd och utanförskap. Att se på situationen ur en humoristisk synvinkel kan underlätta, men alltid orkar man inte göra det. Genom att diskutera med andra i samma situation kan man få perspektiv på sina upplevelser. Kullman (2009, 12, 43, 54) poängterar att man genom en förening kan möta andra med liknande erfarenheter. Föreningsverksamheten är mycket betydelsefull och ökar välbefinnandet och är ett sätt att vara i ett socialt sammanhang. Hon hävdar att det finns ett samband mellan låg föreningsaktivitet och social isolering.

3.6 Kommunikationsaspekter

Danermark (2005, 11) tar upp kommunikation som ett samlingsbegrepp för olika typer av handlingar. En typ av kommunikation är interaktion, som innebär en aktion mellan människor, t.ex. ett samtal. Interaktionen kräver två aktiva parter. Det finns fler typer av kommunikation som inte förutsätter en mellanmänsklig relation, t.ex. när man läser en bok är kommunikationen inte ömsesidig. I denna text behandlas kommunikation endast som en mellanmänsklig kommunikation i samtalsform. Danermark (2005, 12) nämner olika sätt att se på orsaken till att vi interagerar. En del anser att det handlar om att tillfredsställa våra behov, att vi interagerar för att åstadkomma något. Andra anser att vi interagerar för att skapa mening i tillvaron eller att vi interagerar för att upprätthålla sociala relationer. Danermark anser att vi interagerar för att skapa och underhålla sociala relationer och genom samtal kan vi ge relationerna mening och innehåll. Ett samtal innebär att man tillsammans med någon, i samarbete, skapar gemensam mening. Danermark (2005, 2003) redogör för fem olika

aspekter på samtalet: sekvens, kontext, meningsskapande, symmetri/asymmetri och metaspråk.

Sekvens i samtalet innebär att ett yttrande tolkas och förstås i relation till andra yttranden som sagts tidigare eller som kommer sägas. Det som sagts tidigare ger en viss mening till det aktuella yttrandet och när vi får ny information så tolkar vi om det föregående yttrandet. För att hålla ett samtal krävs att båda personerna har förmåga att fånga flera sekvenser av samtalet. En person med hörselnedsättning kan missa något yttrande eller en del av ett yttrande och har då svårt att omtolka informationen och följa samtalet. Man behöver vara "uppdaterad" på rätt tolkning för att yttra sig, annars finns det risk att man framstår som underlig eller avvikande. Om man har en hörselnedsättning så vet man inte om man har hört allt eller inte. Ska man be om ett klagörande eller ska man gissa och låtsas hänga med?

Den andra aspekten är kontext. Ett yttrande sker alltid i en viss kontext. Det är viktigt att förstå sammanhanget för att kunna förstå yttrandets mening. Om man inte kan läsa av kontexten så finns det en risk att man upplevs som socialt avvikande. För en person med hörselnedsättning är det särskilt viktigt att förstå sammanhanget för att man genom det kan kompensera för att man inte hört klart och tydligt det som sagts. Det kan det vara svårt för en person med hörselnedsättning att hänga med när man byter samtalsämne, och därmed kontext, i en diskussion eller om två samtal pågår parallellt. Det kan leda till en besvärlig situation där personen har svårt att delta i samtalet.

Den tredje aspekten är meningsskapande. Meningsskapande är kärnan i all interaktion där sekvens och kontext är delar i processen. Interaktionen innefattar ett gemensamt arbete att skapa en mening i det som sägs. Det kräver att parterna har som syfte att bli förstådda. Förutsättningen för en fortsatt kommunikation försvinner om den ena parten visar ointresse. Konversationen upphör om den inte känns meningsfull.

Den fjärde aspekten är symmetri/asymmetri. Båda parterna i ett samtal förväntas ta ansvar för meningsskapandet. I detta fall handlar det om den arbetsfördelning meningsskapandet innebär när den ena parten inte alltid hör. Båda parterna ska uppleva en jämn fördelning i ansvaret och arbetet som krävs för att upprätthålla mening, en symmetrisk relation. Om arbetet är ojämnt fördelat mellan parterna och den ena upplever att den andra inte tar sitt ansvar har man en obalans, en asymmetrisk relation. Det kan leda till att personen som har för stor börda drar sig undan vidare samtal. Om en person med hörselnedsättning upplever

att den alltid har ansvaret för att kommunikationen fungerar kommer det leda till att personen känner sig väldigt trött och irriterad och därmed eventuellt drar sig undan fortsatt samtal. Det kan också vara tvärtom, t.ex. en person med normal hörsel som lever ihop med en person med hörselnedsättning. Om personen med hörselnedsättning vägrar inse att den har en hörselnedsättning och försöker kommunicera som tidigare kan personen med normal hörsel uppleva att allt ansvar för att kommunikationen fungerar ligger hos honom/henne. Även i denna situation leder den upplevda asymmetriska relationen till irritation. Personen med hörselnedsättning kan ta sitt ansvar t.ex. genom att använda de tekniska hjälpmedel som fås och informera om när den hör och inte hör. Medan personen med normal hörsel kan ta sitt ansvar t.ex. genom att tänka på att tala tydligt och inte vända sig bort eller prata med handen framför munnen.

Den sista aspekten är metaspråk. Metaspråk innebär det som är informationsbärande vid sidan av den verbala kommunikationen. Det handlar om kroppsspråk såsom gester, ansiktsuttryck, kroppshållning, men även tonfall, betoning och tempo. Metaspråket har stor betydelse för meningsskapandet. Det är vanligt att en person med normal hörsel tror att hen ska höja rösten, istället för att prata långsammare och tydligare, när hen pratar med en person med hörselnedsättning. Om man höjer rösten kan man lätt få ett ilsket ansiktsuttryck och/eller tonfall. Detta kan då lätt misstolkas av personen med hörselnedsättning. Metaspråk innefattar också den emotionella prosodin, vilket betyder att talet uttrycker olika känslor, t.ex. irritation eller ironi. Det kan vara väldigt svårt för en person med hörselnedsättning att uppfatta dessa nyanser. Om man inte uppfattar ironin riskerar man att svara på ett inadekvat sätt som leder till att samtalsflödet fallerar. Eftersom det är svårt för en person med hörselnedsättning att uppfatta tonfall så kan det därmed vara svårt för personen att uppfatta när ett yttrande närmar sig sitt slut och talturen går vidare. Detta kan leda till att flytet i samtalet störs och kan skapa osäkerhet och pinsamma situationer. Man kan också uppleva att man blir utanför p.g.a. att man inte "hinner med" i samtalet eftersom man inte uppfattar alla de subtila signalerna.

4 Metod och tillvägagångssätt

Metoden som jag valde för denna datainsamling var enkätundersökning. Föreningen önskade få in ett stort material med mesta möjliga åsikter från målgruppen, därför valde jag metoden enkätundersökning för att på ett smidigt sätt få in data från ett stort antal personer. Datainsamlingen gjordes på två olika sätt; enkäten delades ut dels i pappersformat och dels som elektronisk version. Jag valde att göra enkäten i pappersformat som jag sedan delade ut på ett av HiAs större evenemang under hösten. Detta eftersom jag ansåg att det var ett ypperligt tillfälle för att dela ut en enkät eftersom evenemanget hade ca 70 deltagare och många av dem var unga. De unga var en särskilt önskad målgrupp för styrelsen. De ville gärna höra deras åsikter dels eftersom de är framtiden men också för att de ansåg att det är svårare att nå ut till dem i föreningen. De ansåg också att det är svårare att nå ut till den äldre målgruppen via epost så därför valde jag att också dela ut enkäten i pappersformat på tre olika pensionärsträffar/kurser för personer med hörselnedsättning. Men för att nå ut till fler respondenter skapade jag även en elektronisk variant av enkäten via Google forms. Länken till enkäten skickades sedan ut per epost till HiAs medlemmar. Länken lades även ut på HiAs Facebooksida samt HiAs öppna diskussionsgrupp på Facebook. Den elektroniska enkäten var öppen 7-25 november 2017. Enkäten finns som bilaga, se bilaga 1.

4.1 Utformning av enkäten

I enkäten användes både flervalsfrågor med färdiga alternativ och öppna frågor. Undersökningen krävde frågor med öppna svar för att få fram den information som önskades utan att påverka respondenternas svar med att ge färdiga alternativ på alla frågor. Vid valet av frågor diskuterades saken med HiAs styrelse och de kom med förslag på frågor som de ville ha svar på. Eftersom de hade en specifik frågeställning som de önskade få svar på för att utveckla sin verksamhet så valde jag att ta med frågor om detta. På grund av enkätens omfattning valde jag dock att inte inkludera resultat på alla frågor från enkäten i detta arbete. Jag valde att exkludera resultatet på de frågor som jag ansåg var minst relevanta för min teoretiska referensram. De frågor jag valde att exkludera från examensarbetet är: Sysselsättning, Om du inte är aktiv i arbetslivet, har din hörselnedsättning medverkat till detta?, Vilken typ av hörapparat använder du?, Använder du något annat hörhjälpmedel? Om ja, vilket?, Har du fått information om vilka andra hörhjälpmedel som finns att tillgå? Om ja, av vem?, Vad saknar du inom hörselhabiliteringen? samt Övriga kommentarer.

Enkäten börjar med att ta upp bakgrundsfrågor om åldersgrupp och hemort. Detta för att ta reda på respondenternas åldersgrupp för att kunna se åldersspridningen och för att föreningen ska ha möjlighet att analysera någon annan fråga ur ett åldersperspektiv. Frågan om varifrån respondenterna kommer valdes för att ta reda på var i landet HiAs medlemmar är aktiva och även där att eventuellt kunna jämföra resultat från någon annan fråga baserat på geografisk spridning. Frågan om vilken typ av hörselnedsättning respondenten har valdes för att få veta hur många av respondenterna som har hörselnedsättning och vilken typ, eftersom målgruppen för undersökningen även var personer utan hörselnedsättning men som ändå är medlem i föreningen, dvs. anhöriga. Frågorna om och när respondenten använder hörapparat och hur nöjd personer är med den handlar om det specifika område styrelsen önskade få data om. Men eftersom de frågorna berör utvecklandet av föreningens verksamhet så kommer jag redogöra för dem i mitt arbete. Det samma gäller frågorna om respondenten har fått information om hur hörapparaten används och sköts.

Frågan om respondenten är medlem i föreningen HiA valdes för att se hur många av respondenterna som har en hörselnedsättning men inte är medlemmar. Frågan om genom vem/vad respondenten har fått information om föreningen HiA var en viktig fråga att ha med i enkäten eftersom föreningen då får reda på genom vilka kanaler de bäst når fram till människor men även vilka kanaler de kanske behöver lägga ner mer tid på att utveckla för att nå ut till fler människor. Vad HiA betyder valdes för att se hur folk upplever föreningen och deras verksamhet och frågan vad de önskar mer valdes för att få veta om det är något respondenterna upplever att de vill ha mer av i föreningen. Frågan om gemenskap valdes för att få veta om respondenterna upplever en gemenskap i föreningen. Och den sista frågan om vilken av HiAs aktiviteter som gett mest valdes för att se vilken typ av aktivitet som medlemmarna tyckt bäst om så att de vet vilka aktiviteter de ska fokusera på.

De frågor som var obligatoriska i den elektroniska versionen var alla bakgrundsfrågor; ålder, ort, sysselsättning och om personen har hörselskada. Eftersom alla respondenter inte har en hörselskada så var inte frågorna kring hörapparaten och hörhjälpmedel obligatoriska. Vad gäller de övriga frågorna om föreningen så var frågan om medlemskap obligatorisk. De två öppna frågorna om HiA, "Vad betyder HiA för dig?" och "Vad önskar du mer av HiA?", var obligatoriska på grund av att de ansågs vara mycket viktiga för att få information för utvecklandet av verksamheten. Dessa öppna frågor kan eventuellt upplevas lite svårare att svara på och då kanske respondenter hoppar över dem när de fyller i enkäten. Även av den

orsaken var frågorna obligatoriska. Frågan om HiA har gett en känsla av gemenskap var inte obligatorisk eftersom alla respondenter inte var medlemmar i föreningen och det var endast relevant att höra medlemmarnas svar på denna fråga. Frågan om vilka av HiAs verksamheter som gett dig mest var också frivillig eftersom personer som inte varit delaktig i någon av HiAs verksamheter inte kan svara på den. På pappersenkäten kunde förstås ingen av frågorna vara obligatorisk.

4.2 Målgruppen

Målgruppen för enkätundersökningen var personer med hörselnedsättning och/eller medlemmar i föreningen HiA. Målgruppen valdes eftersom föreningen önskade få data från sina medlemmar, både medlemmar med hörselnedsättning och deras anhöriga. Detta för att få information om medlemmarnas upplevelser av föreningen både av dem som har hörselnedsättning och de som inte har. Utöver HiAs medlemmar ville föreningen också ha information från personer med hörselnedsättning som inte är medlemmar, dvs. alla personer med hörselnedsättning tillhörde målgruppen för enkäten. Vad gäller det geografiska området för enkäten så fanns det inte egentligen någon uttalad begränsning. Det kunde förutspås att den största delen av respondenterna kommer vara från Svenskfinland, eftersom största delen av HiAs medlemmar bor i Svenskfinland. Det kunde även tänkas komma respondenter från andra delar av Finland samt Sverige. Eftersom föreningen är svenskspråkig och enkäten är gjord på svenska så blir det också en form av begränsning av målgruppen att respondenten behöver kunna svenska för att svara på enkäten.

5 Resultat och tolkning

I detta kapitel kommer jag att redovisa resultatet av enkätundersökningen i textform och med hjälp av diagram för att få en tydligare överblick över resultatet på enskilda frågor. Som jag tidigare nämnde så valde jag att i enkäten ta med en del frågor som föreningens styrelse önskade få svar på. Eftersom enkäten blev så pass lång med 24 frågor så har jag i detta arbete valt att utelämna resultatet på en del av frågorna och fokusera på de frågor som är mest relevanta för syftet med arbetet. Uppdragsgivaren får dock en skriftlig rapport med resultat på alla enkätens frågor.

Totalt fick jag in 221 svar på min enkät, varav 108 var från den elektroniska versionen och 113 var från pappersversionen. Jag var tvungen att ta bort några svar, 13 st, från de som svarat på pappersversionen eftersom de inte tillhörde målgruppen, dvs. de hade varken hörselnedsättning eller var medlemmar i HiA. Efter detta blev det totala antalet svar 208. Eftersom jag använt en elektronisk version som lagts upp på Facebook så kan man inte räkna ut någon svarsprocent. Dock kan man genom resultatet se att 168 HiA-medlemmar har svarat på enkäten. Eftersom HiA har 381 medlemmar idag så kan man räkna ut en svarsprocent på 44 % bland HiAs medlemmar. Det är glädjande att se en så hög svarsprocent bland medlemmarna.

Alla respondenter har inte svarat på alla frågor. Därför behöver man observera att antalet inte är det samma på alla frågor. Därför har jag valt att ta med värdet i stapeldiagrammen och inte bara procentsatser för att förtydliga detta. I cirkeldiagrammen använder jag endast procentsatser för att göra det lättöverskådligt och lättläst och procentsatserna är avrundade till heltal. Antalet respondenter på frågorna står i parentes i hörnet av diagrammen.

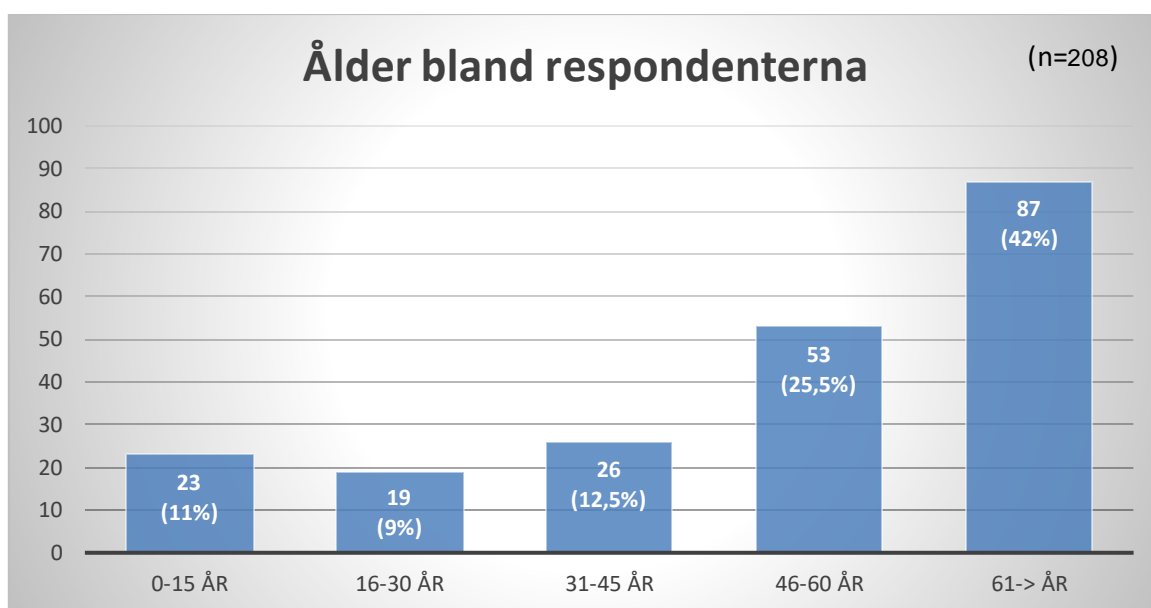
5.1 Bakgrundsfrågor

Åldersfördelningen bland respondenterna var ganska varierande även om de flesta som har svarat på enkäten tillhör de två äldsta åldersgrupperna; 42 % av respondenterna var över 61 år och 25,5 % av respondenterna var 46-60 år. De andra tre åldersgrupperna hade ganska jämn fördelning sinsemellan; 12,5 % var 31-45 år, 9 % var 16-30 år och 11 % var 0-15 år. Se tabell 1.

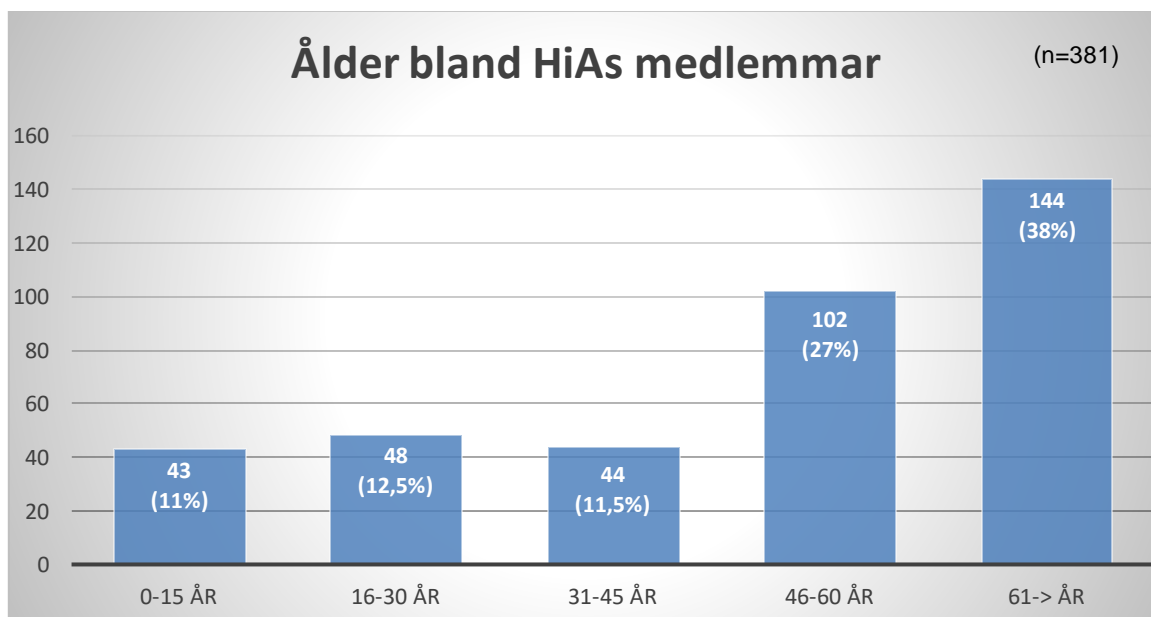

Från föreningens medlemsregister hämtade jag statistik för åldersfördelningen bland föreningens 381 medlemmar. Se tabell 2. Om man jämför enkätens respondents åldersfördelning med HiAs registrerade medlemmar kan man se att fördelningen är snarlik. Man kan se en liten procentuell skillnad på kategorierna 16-30 år och 61-> år. Det är positivt att åldersfördelningen bland respondenterna stämmer överens med åldersfördelningen bland HiAs medlemmar för att man då kan se att alla åldersgrupperna är representerade och ingen åldersgrupp är procentuellt överrepresenterad eller underrepresenterad.

Tabell 1. Tabellen visar åldersfördelningen bland enkätens respondenter.

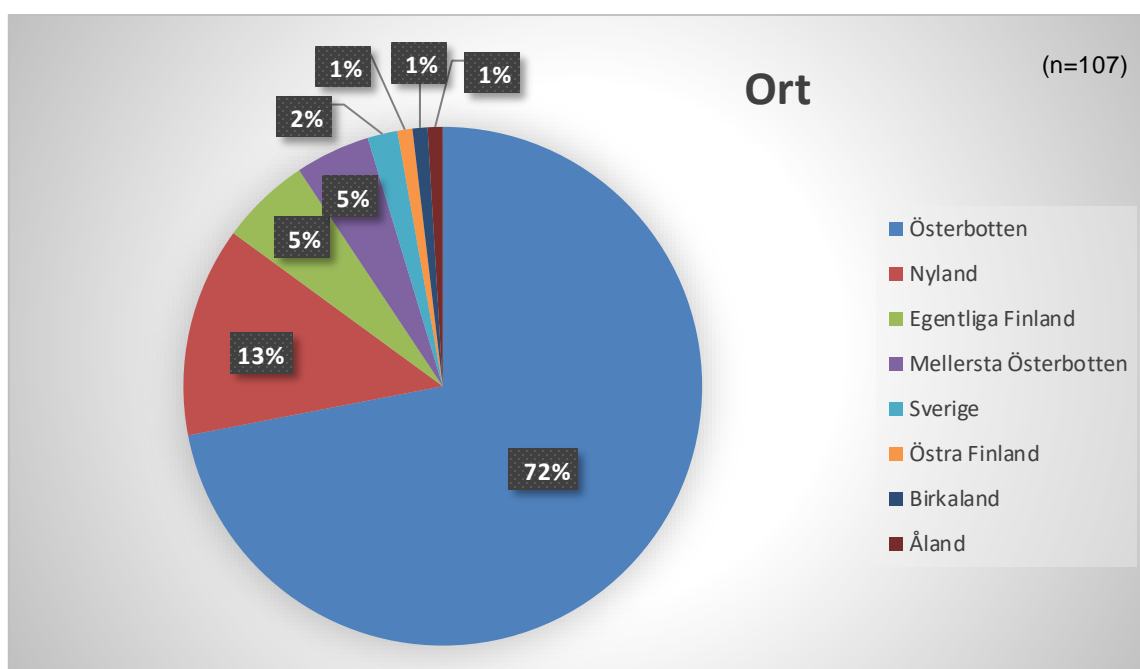

Tabell 2. Tabellen visar åldersfördelningen bland HiAs medlemmar.

I tabell 3 kan man se den geografiska spridningen bland respondenterna. Allra största delen av de som svarade på enkäten kommer från Österbotten (72 %). Efter det kommer Nyland med 13 %. Några kommer från Egentliga Finland (5 %) och Mellersta Österbotten (5 %) och endast ett fåtal från Sverige (2 %), Åland (1 %), Östra Finland (1 %) och Birkaland (1 %). Detta resultat var kanske inte så förvånande med tanke på att de flesta av HiAs medlemmar kommer från Österbotten (Personlig kommunikation med Östman 17.4.2018).

Tabell 3. Tabellen visar respondenternas hemort.

På frågan "Har du en hörselskada?" svarade alla 208 respondenter, men jag var tvungen att ta bort 8 svar eftersom de hade gett svar som inte gick att tolka. I detta arbete valde jag att endast ta upp resultatet i kategorierna Ja och Nej, och inte gå in på de olika formerna av hörselnedsättning som fanns med i frågan i enkäten. Jag anser att svarsprocenterna på de olika formerna av hörselnedsättning är relevanta för föreningen att veta men att det inte är relevant för detta arbete. Av respondenterna har 79 % svarat att de har en hörselskada medan 21 % svarat att de inte har en. Se tabell 4. Det är roligt att se att även de som inte har en hörselnedsättning har svarat på enkäten. Eftersom de inte har en hörselnedsättning men ändå är medlemmar i HiA kan man anta att det är anhöriga som har svarat på enkäten. Det är också viktigt för anhöriga att höra till föreningen och få information och ökad förståelse för

personer med hörselnedsättning, eftersom en hörselnedsättning, som tidigare diskuterats, påverkar personerna i ens omgivning.

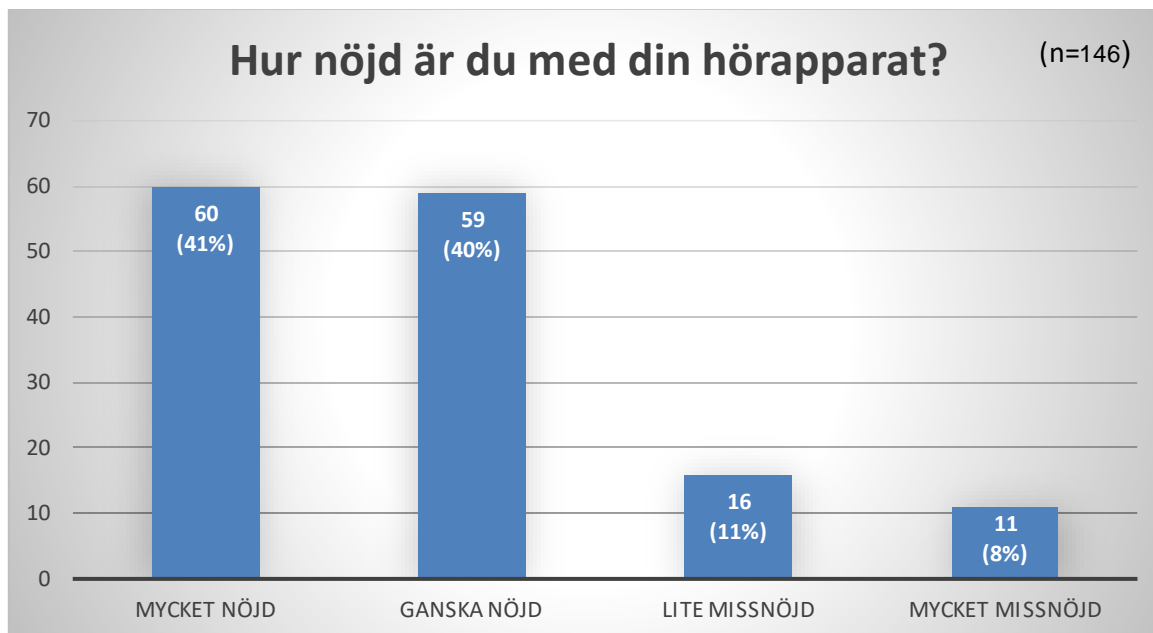
Tabell 4. Tabellen visar andel av respondenterna som har/inte har hörselskada.

5.2 Frågor om hörapparat användning

HiA önskade få veta av personer som använder hörapparat hur nöjda de är med apparaten. Av de 146 personer som svarade på frågan var 41 % mycket nöjda, 40 % ganska nöjda, 11 % lite missnöjda och 8 % mycket missnöjda. Se tabell 5. Det är ett gott resultat att så många procent av respondenterna är nöjda med sin hörapparat. Men det finns trots allt en del som inte är nöjda. Föreningens styrelse har misstänkt att det är betydligt fler som är missnöjda eftersom det är så många personer som kontaktat dem på grund av att detta. Kanske de missnöjda hörs mest? (Personlig kommunikation med Östman, 17.4.2018)

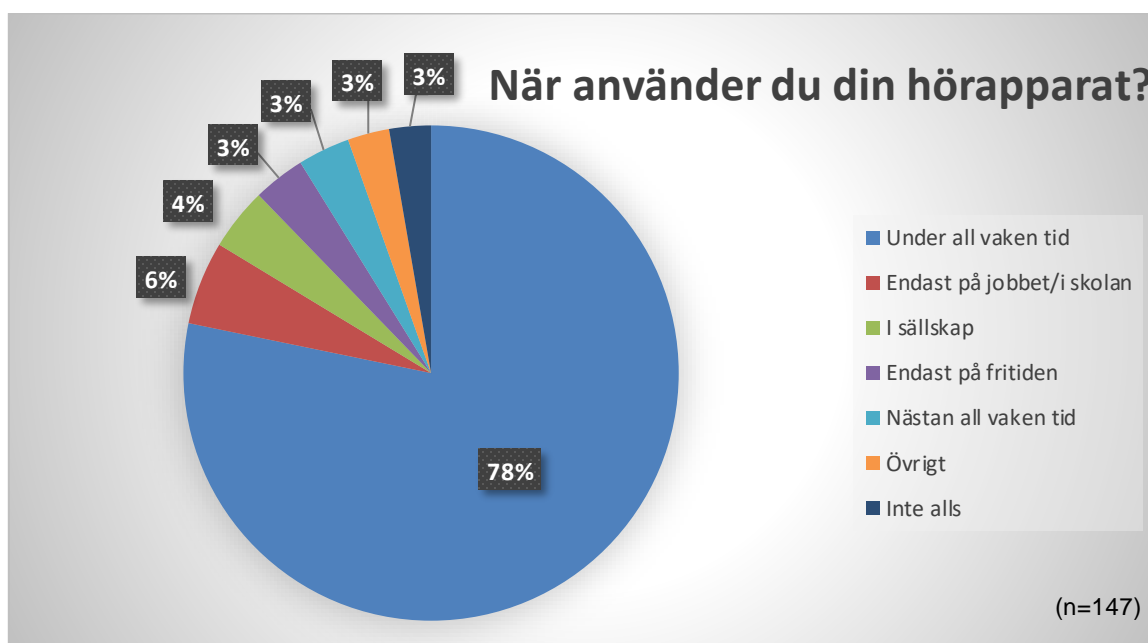
Tabell 5. Tabellen visar hur nöjda respondenterna är med sin hörapparat.

Som en följdfråga till frågan om hur nöjd personen är med sin hörapparat kom den öppna frågan ”Om du inte är mycket nöjd med din hörapparat, vad är orsaken?”. På denna fråga svarade 55 personer. Det var svårt att kategorisera dessa svar men jag valde att dela in svaren i tre kategorier; Hörapparatsjustering, Tekniska problem och Övriga svar. Av de svar som ingick i kategorin Hörapparatsjustering var just svaret att de inte får apparaten rätt inställt som var det vanligaste svaret (8), andra svar i denna kategori var t.ex. att vissa ljud förstärks för mycket (2), att det brusar i apparaten (1) eller eko (1). I kategorin Tekniska problem fanns det många olika svar bl.a. att hörapparaten inte sitter bra i örat (3), att det är besvärligt med glasögon (2), tystnar ibland (1) och saknar inställningsalternativ (1). Den sista kategorin Övrigt innehåller en underkategori med svar som handlar om att personerna hör dåligt med sin hörapparat. Där var det vanligaste svaren att de hör dåligt eller inte tillräckligt bra med apparaten (5), att de inte uppfattar tal (3) eller att apparaten fungerar dåligt i miljöer med mycket ljud (2). Utöver dessa svar fanns det övriga svar som var så ospecifika att det inte gick att lägga in dem i någon kategori eftersom man inte vet vad som är orsaken. Exempel på sådana svar var att de är nöjd med ena hörapparaten och missnöjd med den andra (3), hörapparaten fungerar inte bra (2) och att de vet att det kunde vara bättre (2). För föreningens del är det dock bra att få läsa alla svar på denna öppna fråga eftersom de var så varierande.

På frågan "När använder du din hörapparat?" kom det en del svar på det öppna svarsalternativet, eftersom det var svårt att formulera svarsalternativ som passar alla. Jag sammanställde dessa svar till två nya kategorier: I sällskap och Nästan all vaken tid. Det var några respondenter som hade skrivit att de använder apparaten nästan all vaken tid. Jag ville inte kategorisera dessa svar med alternativet All vaken tid eftersom de själva valt att inte kryssa i detta utan skriva en övrig kommentar. En del respondenter hade beskrivit situationer där de använder hörapparat, som t.ex. "Under vaken tid i sällskap" och "Då jag träffar flera människor". Denna typ av kommentarer sammanställde jag till kategorin I sällskap eftersom respondenterna beskrev situationer där de umgicks med andra människor. Det framgår i diagrammet (Se tabell 6) att största delen av personerna med hörapparat använder den under all vaken tid (78 %), 6 % använder hörapparat endast på arbetet/i skolan, 4 % använder den i sällskap med andra människor, medan samma procentenhet, 3 %, representerar de andra kategorierna; Endast på fritiden, Nästan all vaken tid, Inte alls och Övrigt.

Tabell 6. Tabellen visar när respondenterna använder sin hörapparat.

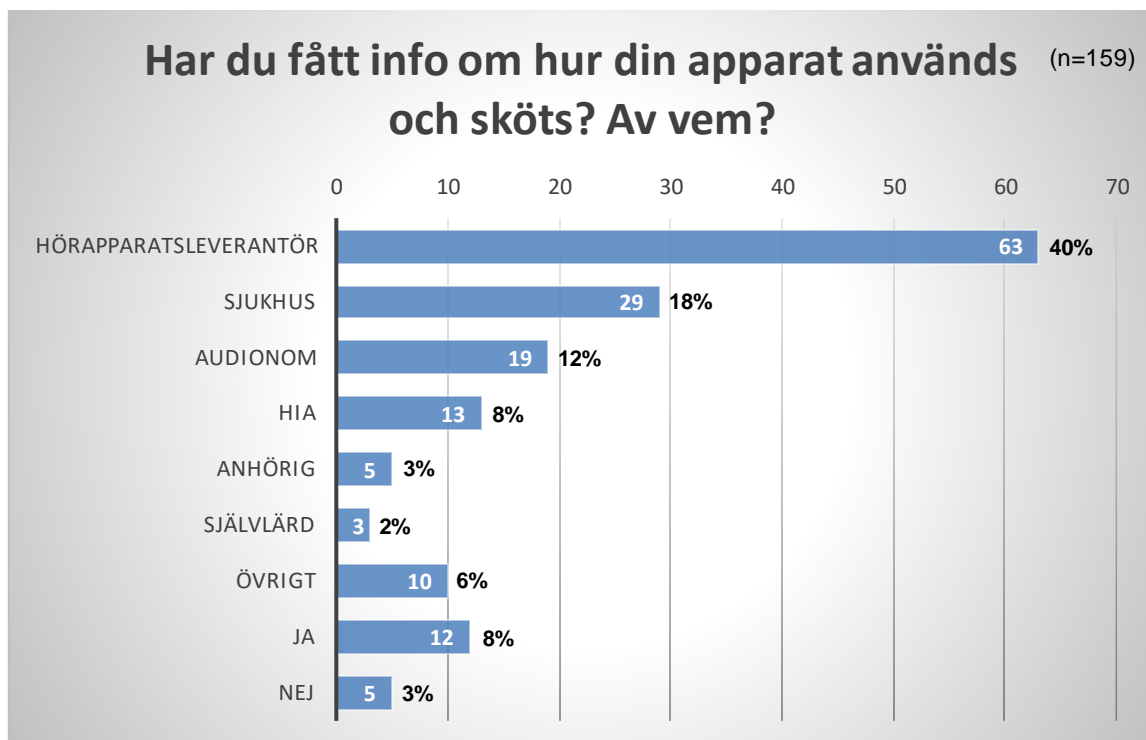

Som en följdfråga till denna fråga så kom öppna frågan "Om du inte använder din hörapparat hela tiden, vad är orsaken?" 32 personer svarade på denna fråga. Av dem var det vanligaste svaret att de inte använder den hemma (7) eller när de är ensamma (4). Andra använder den

inte i arbetet eftersom de arbetar i bullrig miljö (3). Andra orsaker var att de blir trötta (5), att det är obekvämt (2), svettigt (3) eller helt enkelt jobbigt (2) att använda apparaten. Någon använder den endast vid behov (2), någon använder hellre andra hörhjälpmedel, någon klarar sig rätt så bra utan på grund av ensidig hörselnedsättning, någon hör ändå inte tydligt vad folk säger, någon är inte nöjd och upplever att de inte lyssnar på hens önskningar.

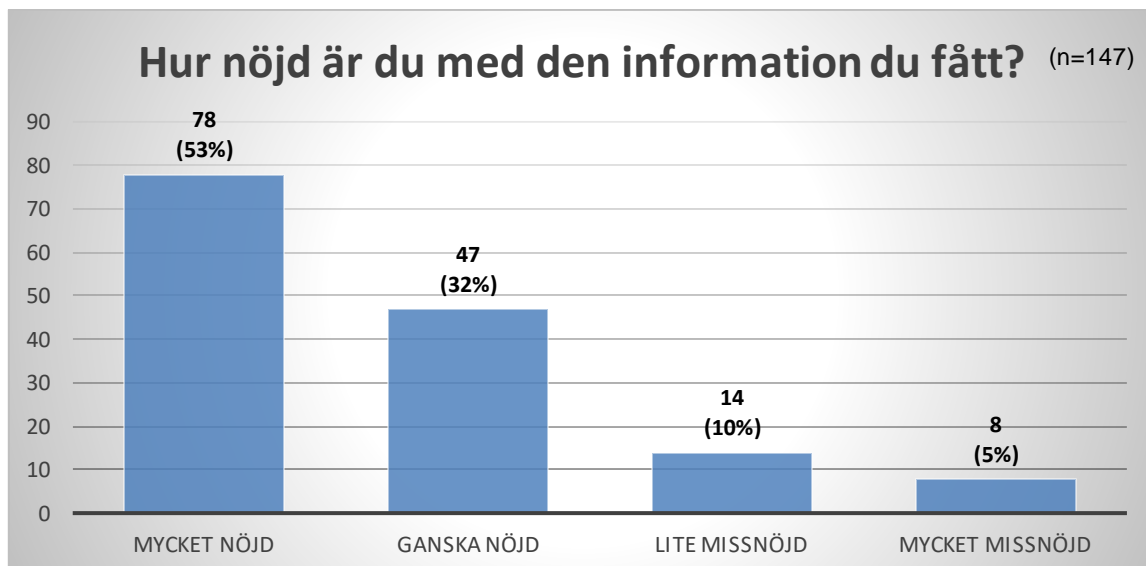
På den öppna frågan "Har du fått information om hur din hörapparat används och sköts? Av vem?" svarade 159 personer. Svaren på frågan valde jag att dela in i 8 kategorier; Hörapparatsleverantör, Sjukhus, Audionom, HiA, Anhörig, Sjävlärd, Övrigt samt Ja och Nej. Även om det finns audionomer på sjukhus så valde jag ändå att skilja på de som svarat sjukhus och audionom eftersom audionomer också finns på andra ställen. I kategorin HiA ingick de som svarat namn på personer ur styrelsen eller hörselrådgivare. Jag valde att ha en skild kategori med de som endast svarat ja på frågan och inte nämnt av vem de fått information, eftersom kategorin övrigt annars hade blivit för stor. Av resultatet kan man se att den största delen, 40 %, svarade att de fått information från hörapparatsleverantören, dvs. därifrån de har fått apparaten och/eller fått den inställd. 19 % svarade att de fått information från sjukhuset, 12 % svarade att de fått information från en audionom och 8 % svarade att de fått information från HiAs styrelse eller hörselrådgivare. Några svarade att de fått information av anhöriga (3 %), några svarade att de har lärt sig själva (2 %) och 6 % hade övriga svar. Av respondenterna hade 8 % endast svarat ja på frågan utan att specificera av vem de fått information medan 3 % inte hade fått någon information. Se tabell 7. Om man endast ser till denna fråga är det ett positivt resultat att det endast är 3 % som inte har fått någon information om hur deras apparat används och sköts.

Tabell 7. Tabellen visar av vem respondenterna har fått information om hur apparaten används och sköts.

Följande fråga på samma tema löd: "Hur nöjd är du med din information du fått?". Av de 147 personer som svarade på frågan var 53 % mycket nöjda, 32 % var ganska nöjda, 10 % var lite missnöjda och 5 % var mycket missnöjda. Se tabell 8. Resultatet visar att en stor del av respondenterna är nöjda (85 %), men det är ändå en del som är missnöjda (15 %).

Tabell 8. Tabellen visar hur nöja respondenterna är med informationen de fått om hur hörapparaten används och sköts.

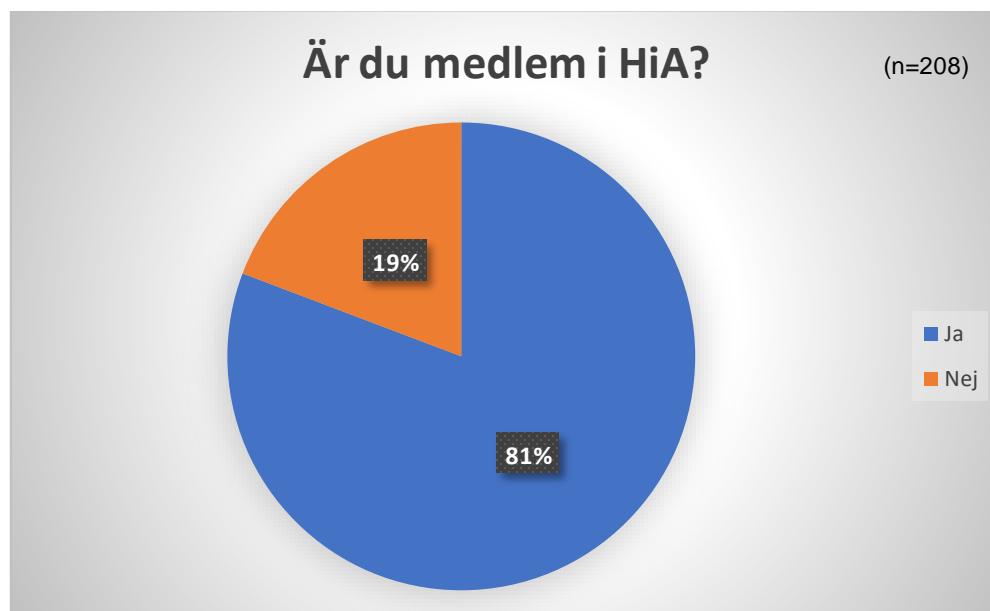
Efter denna fråga kom den öppna följdfrågan ”Om du inte är mycket nöjd, vad är orsaken?”. På denna fråga svarade 33 personer. De vanligaste orsakerna var att de har fått för lite information (6) eller inte alls fått information därifrån de fick apparaten (3) eller inte fått information på svenska (3). De saknar information om skötsel av apparaten (3) och hur det är att leva med apparaten (1). De vet inte vem man ska vända sig till vid problem/frågor (2) och saknar uppföljning (2). Någon upplever att hens problem inte tas på allvar (1) och någon är missnöjd med underleverantörens sätt att ta hand om problem (2).

Genom dessa svar kan man se att det delas ut för lite information. Information borde ges i samband med att man får en hörapparat. Det skulle även kunna vara bra med en uppföljning eftersom det kan vara svårt att ta till sig all information vid den första träffen. Efter den första träffen hinner man fundera över saken och vid en uppföljning kanske man har mer frågor.

5.3 Frågor för HiAmedlemmar

Alla respondenterna svarade på frågan om de är medlem i HiA. Det visar sig att 81 % är medlemmar i HiA medan 19 % inte är medlemmar. Se tabell 9.

Tabell 9. Tabellen visar hur många procent av respondenterna som är medlem i föreningen.

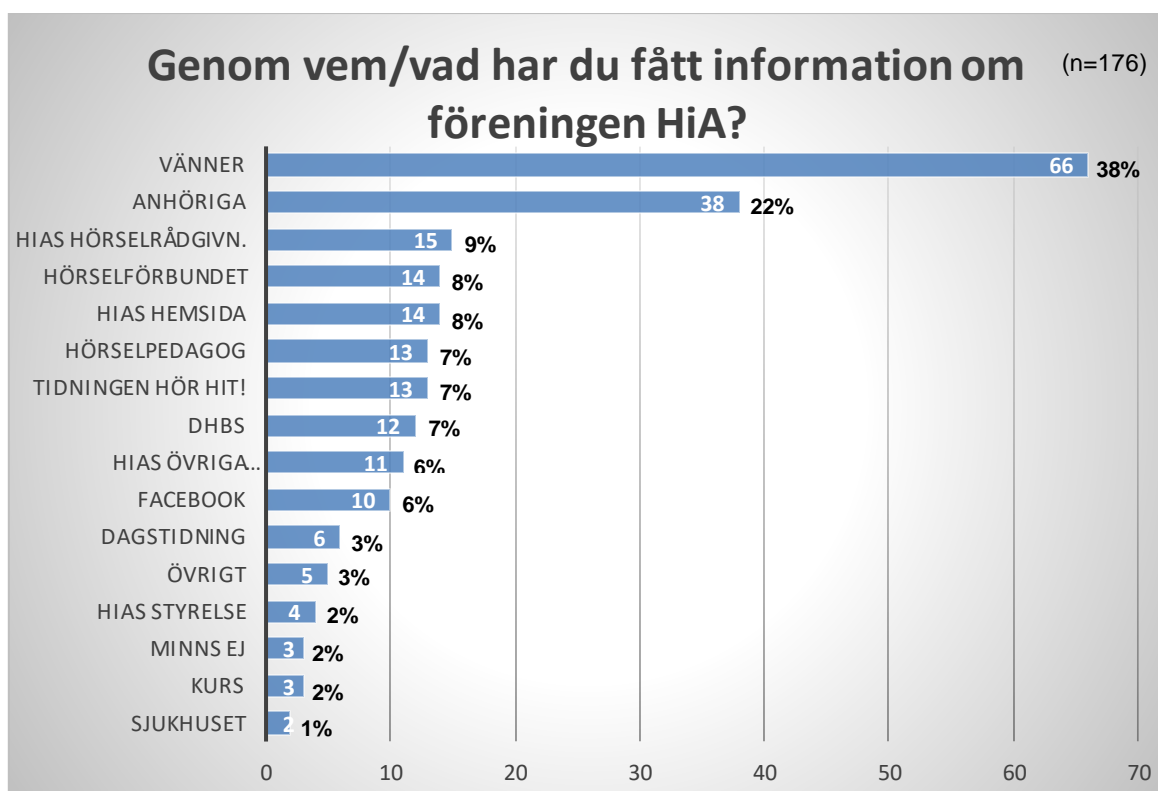

Följande fråga behandlar på vilket sätt respondenterna har fått information om föreningen. På denna fråga svarade 176 personer. Detta var en flervalsfråga där respondenten kunde välja

att kryssa i flera av alternativen. Av denna orsak är procentsatsernas totalsumma mer än 100 %. Se tabell 10. Av resultatet kan man se att information om föreningen hittills har spridit sig bäst genom kontakt med vänner och anhöriga. Om man slår ihop dessa kategorier kan man se att hela 60 % har fått information via personlig kommunikation. Eftersom det även på denna fråga kom en hel del egna svar så valde jag att skapa några nya kategorier vid bearbetningen av resultatet för att lättare se alla de olika informationskällorna. De kategorier jag lade till är; Hörselpedagog, Dagstidning, Hias styrelse, Minns ej, Kurs och Sjukhuset. Man kan se att det är ganska jämn spridning över kategorierna HiAs hörselrådgivning (9 %), Hörselförbundet (8 %), HiAs hemsida (8 %), Hörselpedagog (7 %), Tidningen Hör Hit! (7 %), DHBS¹ (7 %), HiAs övriga verksamhet (6 %) och Facebook (6 %). Några personer har svarat att de har fått information om HiA via Dagstidning (3 %), HiAs styrelse (2 %), Kurs (2 %) och Sjukhuset (1 %). 2 % minns inte och 3 % har angett övriga svar.

Tabell 10. Tabellen visar på vilket sätt respondenterna fått information om föreningen.

Det är förvånande att det endast är 1 % som fått information om HiA från sjukhuset, eftersom det är där man konstaterar en hörselnedsättning. Man kunde önska att sjukhuset skulle informera om stödformer för en hörselskadad där föreningsverksamhet kunde vara en. Det

¹ Döva och Hörselskadade Barns Stödförening rf.

är också förvånande att så få människor observerat HiA i dagstidningar i Österbotten. Föreningen annonserar alltid ut föreläsningar som ordnas, hörselrådgivningsträffar, kallelse till höst- och vårmöte, andra evenemang och det har även skrivits artiklar om föreningen i dagstidningar. Det är kul att se att HiAs informationstidning "Hör Hit!" har nått ut till människor. Tidningen har delats ut på föreläsningar, hörselrådgivningar, sjukhus, hälsocentraler och privata mottagningar.

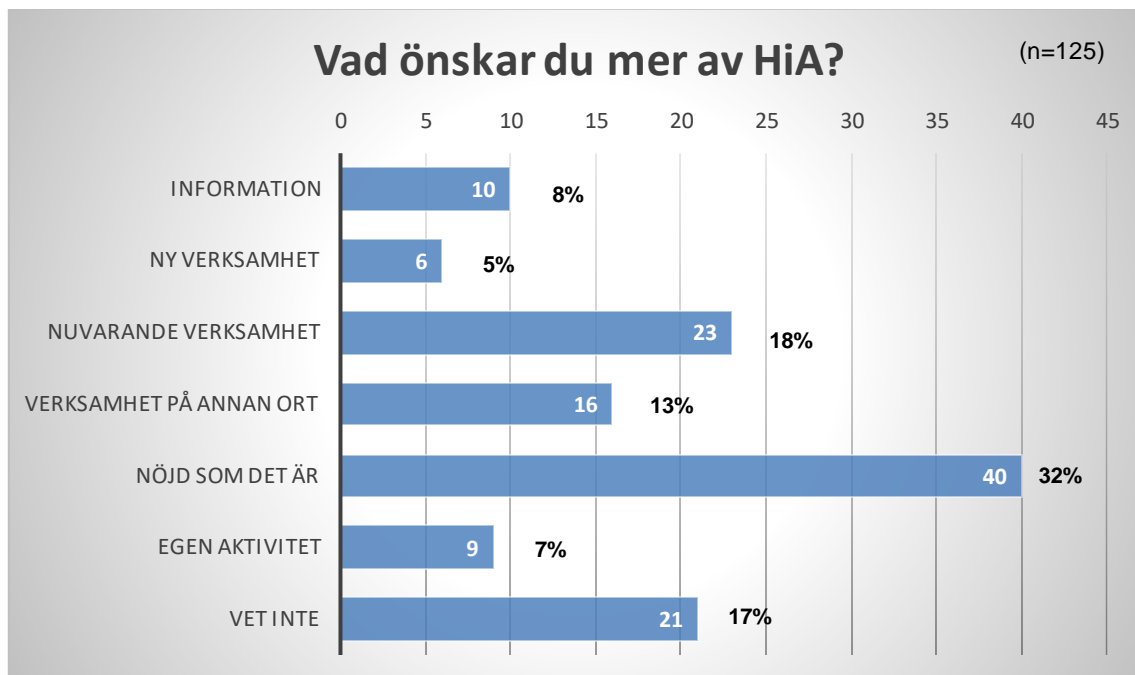
Resultatet av denna fråga kan ses ur olika perspektiv. Man kan genom resultatet se vilka källor som har fått högst procent och därmed se vilka källor som fungerar bäst som informationskanal att nå ut till människor. Man kan också välja att se på vilka källor som fått lägst procent för att se vilka källor som föreningen kan satsa mer resurser på att utveckla för att nå ut till fler människor. De två källor med störst procent är vänner och anhöriga. Dessa källor är svåra att påverka och styra, de sköter informationsspridningen av sig självt. Däremot kan föreningen arbeta med att utveckla de andra källorna. Samtidigt får man tänka på att vänner och anhöriga fått information om HiA någonstans ifrån. Att vänner och anhöriga har så hög procent kan tolkas som väldigt positivt eftersom det innebär att de har hört om HiA och ansett att det är något bra som de vill förmedla vidare.

På den öppna frågan "Vad betyder HiA för dig?" svarade 105 personer. Det var svårt att analysera resultatet på denna fråga eftersom det var många svar och svårkategoriserade svar. Jag valde att dela in svaren i fem kategorier; Gemenskap, Information & rådgivning, Evenemang, Ej aktiv och Övrigt. 33 av respondenterna hade beskrivit gemenskap på olika sätt. Det fanns ett av dessa svar som sammanfattade alla de övriga svaren i kategorin: "Otroligt stort stöd i alla frågor om hörsel och rättigheter jag har som hörselskadad. Gemenskapen som finns inom HiA är otroligt fin och det är skönt att umgås med likasinnade, som förstår mitt handikapp". De orden jag valde att ta fasta vid i svaren var gemenskap, kontakt med likasinnade och stöd. 16 personer hade beskrivit gemenskap, 19 hade skrivit om kontakt med likasinnade och 4 hade nämnt föreningen som ett stort stöd. I kategorin Information & rådgivning ingick 27 svar. De flesta svar inom kategorin handlade om information (21), medan andra handlade om att få rådgivning och hjälp vid behov (6). I kategorin evenemang var det 7 av respondenterna som hade svarat. I kategorin ingick svar som nämnde föreläsningar, aktiviteter och evenemang. I kategorin Ej aktiv placerades svar där respondenten inte ansåg sig vara aktiv medlem (8) eller att föreningen inte betyder så mycket (10). I kategorin övrigt ingick 20 svar som kan sammanfattas att HiA är viktig och

betydelsefull (6), att HiA är en aktiv och ansvarstagande förening som driver hörselskadades intressen (4) och att få mer förståelse för personer med hörselskador (3) samt övriga svar (7).

På den öppna frågan ”Vad önskar du mer av HiA?” svarade 125 personer. Jag delade in svaren i sju olika kategorier; Information, Ny verksamhet, Nuvarande verksamhet, Verksamhet på annan ort, Nöjd som det är, Egen aktivitet, Vet inte. Se tabell 11. Kategorin Information hade 10 svar där respondenterna önskade mer information av olika slag, t.ex. om nyheter angående hörapparater och behandlingsmetoder, rättigheter och skyldigheter, teknisk information samt mer synlighet av föreningen. I kategorin Ny verksamhet fanns det 6 svar och där kom idéer och förslag på verksamhet som föreningen ännu inte har provat, t.ex. avslappningskurs och fysisk aktivitet och önskan om att följa upp medlemmar i deras arbetsliv, så att de får hjälp när det behövs. Kategorin Nuvarande verksamhet hade 23 svar och där önskade man mer av den verksamheten som föreningen har nu, t.ex. sociala aktiviteter som guldhelgen, rådgivning och verksamhet för barn och unga. I kategorin Verksamhet på annan ort hade 16 personer önskat mer verksamhet på en viss ort, där den vanligaste orten var Nyland/södra Finland (6). I kategorin Nöjd som det är fanns det 40 svar där personerna svarat att de inte önskar någonting mer (14), att de är nöjda som det är (13) och att föreningen ska fortsätta i samma stil som de gör (8). Kategorin Egen aktivitet hade 9 svar där respondenterna lade ansvaret hos sig själva. De önskade mera tid och aktivitet av sig själva att delta i föreningens verksamhet, t.ex. svarar en att han/hon hör så dåligt att han/hon inte velat fara ut på något. Den sista kategorin Vet inte hade 21 svar och där hade personer svarat att de inte vet (13) eller att de har svårt att säga (5).

Tabell 11. Tabellen visar respondenternas önsknings av HiA.

Av detta resultat kan man se att största delen av respondenterna är nöjda som det är (32 %). En ganska stor del av respondenterna önskar mer av den verksamhet som HiA redan har (18 %) och nästan lika stor hade inget svar på frågan (17 %). Av respondenterna önskade 13 % verksamhet på en viss ort, 8 % önskade mer information, 7 % önskade mer aktivitet från sig själva och 5 % önskade nya aktiviteter i föreningen.

Det är roligt att se att de flesta av respondenterna är nöjda med HiAs nuvarande verksamhet, med tanke på HiAs begränsade resurser eftersom föreningens verksamhet bygger endast på frivilligt arbete. De allra flesta av de som arbetar frivilligt för föreningen är själva i arbetslivet/studielivet och har därför begränsad tid. Det var också roligt att se att det kom några idéer för nya aktiviteter i föreningen. En del personer svarade att de inte har tid eller att de inte själv är tillräckligt aktiva i föreningens verksamhet. Det tråkigaste resultatet här var att någon hör så dåligt att hen inte vill gå ut på något men samtidigt är det just detta som är viktigt att det kommer fram. Det är en utmaning att hitta verksamhet för alla så att de kan känna gemenskap, få mer information och kanske hjälpa dem att höra bättre.

På frågan "Har HiA gett dig en känsla av gemenskap?" svarade 98 personer men jag valde att endast ta med de svar där respondenten tidigare hade svarat ja på frågan om de är

medlemmar i HiA. Därför plockades 6 svar bort. Jag gjorde detta eftersom jag endast var intresserad av att veta om HiAs medlemmar känner en gemenskap i föreningen. Resultatet visar att 79 % av respondenterna anser att HiA gett dem en känsla av gemenskap medan 21 % anser att HiA inte gjort det. Se tabell 12.

Tabell 12. Tabellen visar hur stor andel av respondenterna som anser/inte anser att HiA har gett en känsla av gemenskap.

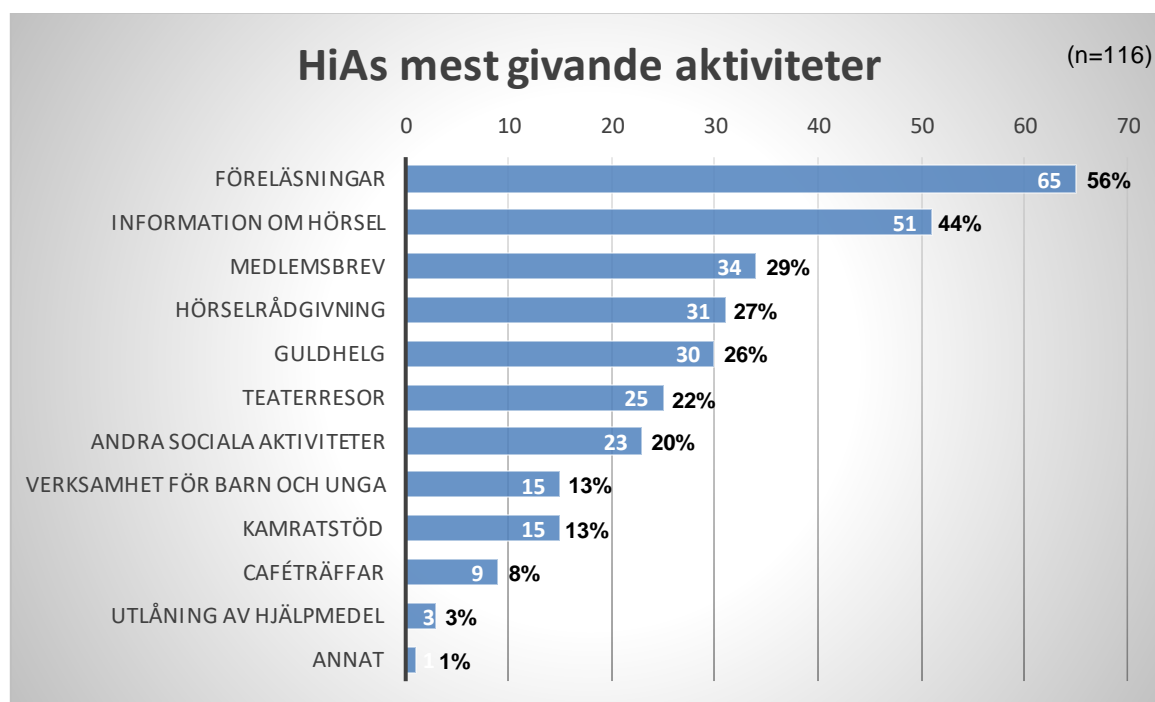

På den öppna följdfrågan "Om nej, vad anser du att HiA kunde göra för att öka gemenskapen?" kom det in 20 svar. Av de respondenter som är HiA-medlemmar men inte upplevt att HiA har gett dem en känsla av gemenskap kom det olika svar. De flesta svaren handlade om deras eget engagemang: de flesta svarade att det beror på deras egen passivitet/icke engagemang (4), och att de inte behöver gemenskapen just nu men kanske i framtiden (2). Andra svar var att HiA inte har verksamhet på orten (2) eller att de inte vet (4). Någon svarade att de har kontakt med andra via DHBS (1) och någon ville ha mer info om vad som händer i föreningen (1). Det var 4 personer som svarade på frågan även om de hade svarat ja på frågan om HiA har gett dem en känsla av gemenskap. Två av respondenterna tyckte att det är bra som det är och att föreningen arbetar aktivt. En av dem ville att HiAs Facebookgrupp skulle upprätthållas så att man har ett forum där man kan diskutera olika ämnen. Den sista ville lyfta fram att hon/han tror att det finns många som

kunde vara med men som inte vet att HiA finns. Personen anser att speciellt ensamma människor med hörproblem lätt blir utanför. Man önskar att alla skulle känna att HiA ger en känsla av gemenskap, men alla människor vill inte vara föreningsaktiva. Förhoppningsvis får de ut något annat av att vara medlem i föreningen, t.ex. får information.

Den sista frågan lyder: ”Välj de tre av HiAs verksamheter som gett dig mest”. Även om det i frågan stod att respondenterna skulle välja tre av alternativen så var det flera som kryssade i färre eller fler än tre alternativ. Jag valde att ta med alla ikryssade alternativ, eftersom jag inte kan veta vilka tre jag ska välja ifall respondenten valt att kryssa i fem alternativ. Antalet respondenter på denna fråga var 116, men eftersom de flesta kryssat i fler än ett alternativ så kommer summan av procentsatserna i diagrammet bli mer än 100 %. Se tabell 13. De av HiAs aktiviteter som respondenterna tycker har varit mest givande är föreläsningar (56 %) och information om hörsel (44 %). Efter det följer medlemsbrev (29 %) och hörselrådgivning (27 %) och sociala aktiviteter som guldhelg (26 %), teaterresor (22 %) och andra sociala aktiviteter (20 %). Mot slutet av diagrammet hittar vi verksamhet för barn och unga (13 %), kamratstöd (13 %), caféträffar (8 %), utlåning av hjälpmedel (3 %) och annat (1 %).

Tabell 13. Tabellen visar vilka av HiAs aktiviteter som respondenterna anser varit mest givande.

Det är intressant att medlemsbrevet fått så hög procent, det visar att medlemsbrevet är viktigt. Man får ingen respons på ett utskickat medlemsbrev per e-post och vanlig post, därför var detta en överraskande siffra. På andra aktiviteter t.ex. föreläsningar och sociala aktiviteter får man respons genom att se deltagarantal. Av detta kan man se att HiAs verksamhet är viktig för att sprida information om hörsel men även för den sociala gemenskapen.

6 Slutdiskussion

Målet med arbetet var att ta reda på vad HiA ska fokusera sitt arbete på för att utveckla sin verksamhet och på så vis hjälpa och stöda målgruppen på bästa sätt med de resurser som finns till förfogande. Eftersom målet krävde att få många personers åsikter så valde jag att göra en enkätundersökning. I undersökningen fanns en stor andel öppna frågor, vilket var nödvändigt för att få fram respondenternas tankar och åsikter utan att leda in dem på olika svar. Detta gav en bra insikt utan att göra intervjuer. Detta gjorde dock att tolkningen av resultatet var mycket krävande, inte minst tidskrävande. I efterhand kan jag se att det skulle vara fördelaktigt att vara två personer när man genomför en sådan enkätundersökning, så att man har någon att diskutera svaren på de öppna frågorna med.

Jag är nöjd med undersökningen, och glad att så många personer svarade på enkäten. Eftersom enkäten blev så omfattande valde jag att inte ta med resultatet på alla frågor i detta arbete, jag valde dem som var mest relevanta för arbetet. Uppdragsgivaren är också nöjd med undersökningen och för att kunna utveckla föreningens verksamhet är det ett mycket gott resultat att hela 44 % av föreningens medlemmar har svarat på enkäten.

Frageställningen för arbetet var: Vad kan HiA utveckla i sin verksamhet för att på bästa sätt hjälpa och stöda sina medlemmar? Enligt resultatet från undersökningen kan man se att det som uppskattas mest hos HiA är information och gemenskap. Detta framkom som resultat på många av enkätfrågorna, men förstärktes ytterligare genom svaren på de öppna frågorna. För medlemmarna är det betydelsefullt att känna gemenskap och umgås med andra hörselskadade som förstår ens funktionsnedsättning. Det är även betydelsefullt att få ta del av informationen som HiA sprider. De flesta medlemmar anser att HiA ger en känsla av gemenskap. Det är roligt att se. Som också framkommer i Kullmans teori har gemenskap och delaktighet en stor betydelse för välbefinnandet. Föreningsverksamheten är mycket betydelsefull. Den ökar välbefinnandet och är ett sätt att vara en del av ett socialt sammanhang. Sjödin och Kullman nämner också att träffa andra i samma situation, att inse att man inte är ensam, ger en känsla av att få höra till och är betydelsefullt för att kunna hitta sin identitet och stärka sitt självförtroende.

Så som Szönyi och Söderqvist Dunkers tar upp i sin delaktighetsmodell är tillgängligheten en viktig aspekt av delaktighet. Ofta är det tillgängligheten som är bristande för en person med hörselnedsättning. Det krävs tillgänglighet för att man ska kunna samspela med andra

människor, vara engagerad, ta beslut och bli sedd. Det måste finnas en fysiskt tillgänglig miljö, vilket för personer med hörselnedsättning innebär att det bl.a. finns fungerande teknisk utrustning och andra hjälpmedel. Det måste finnas ett tillgängligt meningssammanhang vilket innebär att man uppfattar vad andra personer säger. Detta kan kopplas ihop med Danermarks kommunikationsaspekter som lyfter fram vikten av kontext och gemensamt meningsskapande. Det måste även finnas sociokommunikativ tillgänglighet, vilket innebär att språk, koder och regler ska vara förståeliga. Detta är något som personer med hörselnedsättning ofta går miste om p.g.a. att de inte alltid kan uppfatta nyansskillnader och tonfall i språket. Detta går in på samma sak som Danermark tar upp i aspekten om metaspråk. Tillgänglighetsaspekten för delaktighet är något HiA i sin verksamhet redan arbetar med, men som här också lyfts fram som en mycket viktig aspekt att fokusera sitt arbete på för att öka delaktighet hos personer med hörselnedsättning.

Som ett resultat av undersökningen kan man se att det finns plats för utveckling. Det framkom i flera av frågornas resultat att informationsspridningen är viktig. Trots att HiA redan arbetar med detta är det något föreningen kunde satsa ännu mer på. Det behövs ännu mer information. Bland annat kunde HiA försöka få igång ett samarbete med sjukhuset eftersom det endast var 1 % av respondenterna som fått information därifrån. För att marknadsföra sig själv kunde HiA fokusera mer på de sociala medierna och hemsidan för att nå ut till fler människor. Det är en utmaning att hitta sätt att nå ut till människor, särskilt ensamma människor med hörproblem som kanske drar sig undan men som kunde ha glädje av att vara med i föreningen och få känna gemenskap med likasinnade.

HiA kunde arrangera mer hörselrådgivning och hjälpa personer som är missnöjda med sin hörapparat att hitta rätt form av hjälp. De kunde även arrangera en kurs som behandlar hur man sköter sin hörapparat. Det önskades mer verksamhet på annan ort, främst i södra Finland. Detta kunde HiA arbeta vidare med för att hitta några personer som är intresserade av att dra verksamhet i södra Finland. Utöver detta kom det förslag på olika verksamheter som HiA kunde ordna. Det önskades avslappningskurs och fysisk aktivitet och det fanns en önskan om att följa upp medlemmar i deras arbetsliv, så att de får hjälp när det behövs.

Avslutningsvis kan man konstatera att det finns saker HiA kan arbeta med för att utveckla sin verksamhet så att den bättre svarar mot medlemmarnas behov. Samtidigt är det glädjande att se att det finns ett behov av denna förening.

7 Källförteckning

- Andersson, Claes (2009). Förord. i: J. Kullman. *Jag drar mig undan. Sambandet mellan hörselskada och psykisk ohälsa*. Helsingfors: Svenska Hörselförbundet rf.
- Berenstaaf, Eddie, Lyche, Stephan & Wiik, Harriet (1992). *Första hörboken: något om hörselskador, hjälpmedel och rehabilitering*. Göteborg: Belywi
- Cederlund, Christer & Berglund, Stig-Arne (2017). *Socialpedagogik: pedagogiskt socialt arbete*. Upplaga 2. Stockholm: Liber
- Danermark, Berth (2005). *Att (åter)erövra samtalet: en bok om hörselskada och kommunikation*. Örebro: Läromedia
- Danermark, Berth & Coniavitis Gellerstedt, Lotta (2003). *Att höra till: - om hörselskadades psykosociala arbetsmiljö*. Örebro: Örebro Universitet
- Elvstrand, Helene (2009). *Delaktighet i skolans vardagsarbete* [Elektronisk resurs]. Diss. Linköping: Linköpings universitet, 2009. Tillgänglig: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:liu:diva-19836>
- HiA - Hörselskadade i Arbetslivet rf. *Föreningens stadgar*. 2009.
- HiA - Hörselskadade i Arbetslivet (u.å). *Om föreningen*. [Online] http://www.hia.horsel.fi/styrelsen/om_foreningen/ [Hämtad 24.4.2018]
- Knutsson, Rolf (1993). *Ung och hörselskadad*. Stockholm: Folksam
- Kullman, Jennika (2009). *Jag drar mig undan. Sambandet mellan hörselskada och psykisk ohälsa*. Helsingfors: Svenska Hörselförbundet rf.
- Molin, Martin. (2004a). Delaktighet inom handikappområdet – en begreppsanalys. i: A. Gustavsson red. *Delaktighetens språk*. Lund: Studentlitteratur.
- Molin, Martin (2004b). *Att vara i särklass: om delaktighet och utanförskap i gymnasiesärskolan*. Diss. Linköping : Linköpings universitet.

Roos, Carin & Fischbein, Siv (red.) (2006). *Dövhet och hörselnedsättning: specialpedagogiska perspektiv*. Lund: Studentlitteratur

Sjödin, Karolina (red.) (2003). *Att inte höra (till): [hörselskadade i det hörande samhället: berättelser och livserfarenheter hämtade från Nätverket för hörselskadade hösten 2002]*. [Möja]: Nätverket för hörselskadade (NFH)

Szönyi, Kristina & Söderqvist Dunkers, Tove (2015). *Delaktighet: ett arbetssätt i skolan*. Härnösand: Specialpedagogiska skolmyndigheten

Enkätundersökning för HiA

Detta är en enkätundersökning för HiA som kommer att användas i ett examensarbete inom utbildningen till samhällspedagog på Yrkeshögskolan Novia.

Genom undersökningen vill vi ta reda på hur tillfreds personer är med sin hörapparat och hur HiA kan utveckla sin verksamhet.

Det är frivilligt att fylla i enkäten och dina svar kommer att behandlas anonymt. Genom att besvara och lämna in enkäten samtycker du till att dina svar används i studien. Tack på förhand!

Maria Östman

1. Ålder

- ☐ 0-15 år
- ☐ 16-30 år
- ☐ 31-45 år
- ☐ 46-60 år
- ☐ 61-> år

2. Ort

- ☐ Mellersta Österbotten
- ☐ Österbotten
- ☐ Egentliga Finland
- ☐ Åland
- ☐ Nyland
- ☐ Annan: _____

3. Sysselsättning

- ☐ Grundskola
- ☐ Studerande
- ☐ Heltidsarbetare
- ☐ Deltidsarbetare
- ☐ Arbetslös
- ☐ Pensionär
- ☐ Annat, vad? _____

Om du inte är aktiv i arbetslivet. Har din hörselskada medverkat till detta?

---

4. Har du en hörselskada?

- ☐ Ja, ensidig hörselnedsättning
- ☐ Ja, dubbelsidig hörselnedsättning
- ☐ Ja, tinnitus
- ☐ Ja, Ménières sjukdom
- ☐ Ja, annat: _____
- ☐ Nej

Om nej, gå till fråga 11

5. Vilken typ av hörapparat använder du?

- ☐ Bakom-örat-apparat
- ☐ Allt-i-örat-apparat
- ☐ Baha-apparat
- ☐ Cochleaimplantat
- ☐ Annan, vilken? _____
- ☐ Ingen

Om ingen, gå till fråga 9

6. Hur nöjd är du med din hörapparat?

- ☐ Mycket nöjd
- ☐ Ganska nöjd
- ☐ Lite missnöjd
- ☐ Mycket missnöjd

Om du inte är mycket nöjd, vad är orsaken?

---

7. När använder du din hörapparat?

- ☐ Under all vaken tid
- ☐ Endast på jobbet/i skolan
- ☐ Endast på fritiden
- ☐ I andra situationer, när? _____
- ☐ Inte alls

Om du inte använder den hela tiden, vad är orsaken?

---

8. a) Har du fått information om hur din hörapparat används och sköts?

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Om ja, av vem? _____

b) Hur nöjd är du med den information du fått?

- ☐ Mycket nöjd
- ☐ Ganska nöjd
- ☐ Lite missnöjd
- ☐ Mycket missnöjd

Om du inte är mycket nöjd, vad är orsaken?

---

9. Använder du något annat hörhjälpmedel?

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Om ja, vilket? _____

10. Har du fått information om vilka andra hörhjälpmedel som finns att tillgå?

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Om ja, av vem? _____

11. Är du medlem i föreningen HiA-hörselskadade i arbetslivet?

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Om nej, gå till fråga 17.

12. Genom vem/vad har du fått information om föreningen HiA?

- ☐ Anhöriga
- ☐ Vänner
- ☐ HiAs hemsida
- ☐ Facebook
- ☐ HiAs hörselrådgivning
- ☐ HiAs övriga verksamhet
- ☐ Hörselförbundet
- ☐ Tidningen *Hör hit!*
- ☐ DHBS
- ☐ Annat, vad? _____

13. Vad betyder HiA för dig?

---

14. Vad önskar du mer av HiA?

---

15. Har HiA gett dig en känsla av gemenskap?

☐ Ja

☐ Nej

Om nej, vad anser du att HiA kunde göra för att öka känslan av gemenskap?

---

16. Välj de tre (3) av HiAs verksamheter som har gett dig mest.

- ☐ Föreläsningar
- ☐ Guldhelg
- ☐ Caféträffar
- ☐ Teaterresor
- ☐ Andra sociala aktiviteter
- ☐ Verksamhet för barn och unga
- ☐ Kamratstöd
- ☐ Hörselrådgivning
- ☐ Information om hörsel t.ex. Genom tidningen *Hör hit!*
- ☐ Medlemsbrev
- ☐ Utlåning av hörhjälpmedel
- ☐ Annat, vad? _____

17. Vad saknar du inom hörselhabiliteringen?

---

18. Övriga kommentarer
